

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

VESNA OZEBEK

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**RAZVOJ IN KAKOVOST RAČUNOVODSKIH SERVISOV
V ZGORNJEM POSOČJU**

Ljubljana, oktober 2008

VESNA OZEBEK

IZJAVA

Študentka Vesna Ozebek izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Maje Zaman Groff, in dovolim objavo diplomskega dela na spletnih straneh fakultete.

V Ljubljani, oktober 2008

Podpis: _____

KAZALO VSEBINE

UVOD	1
1 RAČUNOVODSKI SERVISI	2
1.1 OPREDELITEV RAČUNOVODSKEGA SERVISA.....	2
1.2 VZROKI ZA POJAV IN RAZVOJ RAČUNOVODSKIH SERVISOV	3
1.2.1 VPLIV ZAKONODAJE NA RAZVOJ RAČUNOVODSKIH SERVISOV	3
2 RAČUNOVODSKI SERVISI V SLOVENIJI	7
2.1 RAZVOJ RAČUNOVODSKIH SERVISOV V SLOVENIJI.....	7
2.2 ZDRUŽENJE RAČUNOVODSKIH SERVISOV	8
2.3 PRAVNOORGANIZACIJSKA OBLIKA RAČUNOVODSKIH SERVISOV	8
2.4 DEJAVNOSTI, KI JIH OPRAVLJAJO RAČUNOVODSKI SERVISI	9
2.4.1 STANDARDNA KLASIFIKACIJA DEJAVNOSTI	9
2.4.2 DEJAVNOSTI RAČUNOVODSKIH SERVISOV	9
2.5 KAKOVOST RAČUNOVODSKIH SERVISOV V SLOVENIJI	12
2.6 RAČUNOVODSKI SERVISI V SLOVENIJI	14
2.6.1 DOBA OPRAVLJANJA DEJAVNOSTI.....	15
2.6.2 ŠTEVILO ZAPOSLENIH	15
2.6.3 IZOBRAZBA.....	16
2.6.4 STORITVENA ŠIRINA	20
2.6.4 SPECIALIZACIJA PO PRAVNIH OBLIKAH	23
2.6.5 ZAVAROVANJE.....	23
2.6.7 OGLAŠEVANJE STORITEV RAČUNOVODSKEGA SERVISA	24
2.6.8 CENA RAČUNOVODSKIH STORITEV.....	24
3 RAČUNOVODSKI SERVISI V ZGORNJEM POSOČJU	25
3.1 RAZVOJ RAČUNOVODSKIH SERVISOV V ZGORNJEM POSOČJU	25
3.2 ANALIZA RAČUNOVODSKIH SERVISOV V ZGORNJEM POSOČJU	27
3.2.1 OPIS METODOLOGIJE	27
3.2.1 ANALIZA REZULTATOV	29
4 PRIMERJAVA RAČUNOVODSKIH SERVISOV V ZGORNJEM POSOČJU S SERVISI V SLOVENIJI	38
SKLEP	40
LITERATURA IN VIRI	43
PRILOGA	1

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Porazdelitev računovodskih servisov po velikosti; stanje 2003</i>	15
<i>Tabela 2 : Podatki o številu in zaposlenih za družbe in samostojne podjetnike; stanje 2006</i>	16
<i>Tabela 3: Podatki o strukturi izobrazbe v računovodskih servisih; stanje 2003</i>	17
<i>Tabela 4: Število udeležb na seminarjih na zaposlenega v zadnjem letu in pol; stanje 2003</i>	18
<i>Tabela 5: Število servisov, ki prebirajo razne strokovne revije; stanje 2003</i>	20
<i>Tabela 6: Poraba časa za knjigovodsko delo; stanje 2003</i>	20
<i>Tabela 7: Poraba časa za računovodsko analiziranje; stanje 2003</i>	21
<i>Tabela 8: Poraba časa za pomoč pri poslovnem odločanju; stanje 2003</i>	21
<i>Tabela 9: Ustanovljene računovodskih servisov po letih in pravnoorganizacijski obliki v zgornjem Posočju; AJ PES, 2008</i>	26
<i>Tabela 10: Povprečna doba opravljanja dejavnosti, 2008</i>	27
<i>Tabela 11: Izobrazbena struktura zaposlenih v računovodskih servisih v Posočju, 2008</i>	31
<i>Tabela 12: Število udeležb seminarjev na zaposlenega v enem letu, 2008</i>	31
<i>Tabela 13: Število revij, ki jih berejo računovodski servisi, 2008</i>	32
<i>Tabela 14: Revije in število računovodskih servisov, ki jih prebirajo, 2008</i>	32
<i>Tabela 15: Število strank anketiranih računovodskih servisov in povprečje, 2008</i>	36

KAZALO SLIK

<i>Slika 1 : Grafični prikaz po kraju opravljanja storitev računovodskih servisov v Posočju, 2008</i>	30
<i>Slika 2: Grafični prikaz strokovne pomoči in število servisov, ki se je poslužujejo, 2008</i>	33
<i>Slika 3: Grafični prikaz storitvene širine računovodskih servisov v Posočju, 2008</i>	34
<i>Slika 4: Grafični prikaz kakovost računovodskih servisov, 2008</i>	37
<i>Slika 5: Grafični prikaz sprejetja zakona za področje računovodskih servisov, 2008</i>	38

UVOD

Zaradi sprememb v delovanju gospodarstva se povečuje število pravnih oseb in zasebnikov, ki morajo voditi poslovne knjige. Zunanje izvajanje računovodskih storitev je v malih podjetjih in pri samostojnih podjetnikih razširjena praksa predvsem zaradi številnih prednosti pred lastno izvedbo teh storitev. Računovodski servisi tako predstavljajo pomembnega udeleženca podjetniškega dogajanja.

V Sloveniji računovodski servisi nimajo dolgoletne tradicije, saj so začeli nastajati po letu 1989. Po letu 1990 število ponudnikov računovodskih storitev stalno narašča in s tem je konkurenca vse ostrejša. Z naraščanjem števila računovodskih servisov pa narašča tudi število servisov, ki niso dovolj kakovostni za opravljanje tako zahtevne dejavnosti. V Sloveniji namreč še ni sprejetega nobenega zakona, ki bi določal, kdo lahko ustanovi računovodski servis, kakšno izobrazbo mora imeti, kakšne delovne izkušnje, ...

Cilj moje diplomske naloge je opisati razvoj in kakovost računovodskih servisov v Posočju ter jih primerjati z računovodskimi servisi v Sloveniji. Glavni namen moje diplomske naloge je proučiti trenutno stanje računovodskih servisov v Posočju z vidika razvoja in kakovosti njihovega dela in dati priporočila za izboljšanje.

Diplomska naloga je razdeljena na štiri poglavja, uvod ter sklep. V prvem poglavju najprej podam nekaj splošnih opredelitev računovodskega servisa ter vzroke, zaradi katerih so se računovodski servisi v Sloveniji sploh pojavili.

V drugem poglavju podrobneje opišem računovodske servise v Sloveniji, Združenje računovodskih servisov, njihovo pravnoorganizacijsko obliko, standardno klasifikacijo dejavnosti, v katero spadajo, ter s kakšnimi dejavnostmi se ukvarjajo. V nadaljevanju drugega poglavja se dotaknem tudi kakovosti servisov, ki je vse bolj v ospredju razvoja, ter nadaljujem s predstavitvijo servisov v Sloveniji s številkami.

V tretjem poglavju najprej opišem nekaj splošnih značilnosti računovodskih servisov v zgornjem Posočju ter nadaljujem z analizo anket, ki sem jih opravila po računovodskih servisih v vseh treh posoških občinah: Tolmin, Kobarid in Bovec. V četrtem poglavju pa naredim še primerjavo računovodskih servisov v zgornjem Posočju s servisi v Sloveniji.

Diplomsko delo zaključujem s sklepom, v katerem podajam glavne ugotovitve ter priporočila za izboljšanje delovanja računovodskih servisov v zgornjem Posočju.

1 RAČUNOVODSKI SERVISI

Računovodstvo samostojnih podjetnikov in podjetij je pomembno zaradi državnih oziroma davčnih zahtev in tudi zaradi interesov podjetnikov pri odločanju o poslovanju. Zato morajo zasebniki oziroma podjetja oblikovati celovite in verodostojne računovodske informacije v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah in v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi. Nekatera podjetja in posamezniki se odločajo za lastno računovodsko službo, vse več pa je takih, ki so uporabniki storitev računovodskih servisov.

1.1 OPREDELITEV RAČUNOVODSKEGA SERVISA

Računovodski servis naj bi v najširšem pomenu pomenil podjetje, ki za naročnika opravlja računovodsko predračunavanje, obračunavanje, nadziranje in analiziranje. V ožjem smislu pa je to specializirano podjetje, ki se ukvarja z vodenjem poslovnih knjig in izdelavo obračunov, predvsem plač in drugih oblik nagrajevanja za delo, s pripravljanjem poročil in davčnih prijav, analiziranjem finančnih izidov, z računovodskim in davčnim svetovanjem (Vehar, 1998, str. 157).

Naziv računovodski servis je za vse tiste oblike združb, ki se poklicno ukvarjajo z vodenjem računovodstva (morda le knjigovodska dela), nekoliko posplošen in vsaj formalno ne odgovarja resničnosti njihovih formalnih nazivov. Tako je možno zaslediti različne nazive (knjigovodski servis, knjigovodske in računovodske storitve, finančno knjigovodske storitve, ...), bistvo pa je v tem, da je njihova temeljna dejavnost knjigovodenje za druge bodisi fizične ali pravne osebe, pogosteje tudi za podjetnike posameznike (Koželj, 1995, str. 125).

Za naročnika računovodskih storitev, ki je hkrati tudi davčni zavezanec, je računovodski servis izvajalec računovodskih storitev. Žal je v miselnosti marsikaterega uporabnika računovodskih storitev zakoreninjena predstava, da naj bi računovodski servis zanj po najnižji možni ceni vodil poslovne knjige za davčne potrebe, tako da bi državi plačal najmanjši možni davek, najbolje pa bi bilo, če mu ga sploh ne bi bilo treba plačati. Na drugi strani pa država pobiralka davkov pričakuje, da je računovodski servis izvajalec računovodskih storitev, ki naj bi v skladu s predpisi s področja računovodstva in davkov vodil poslovne knjige davčnih zavezancev, tako da bi ti v celoti plačali vse predpisane davke. Računovodski servis si prizadeva nasprotje interesov uskladiti tako, da skrbi za pravilen in pravočasen obračun dajatev naročnikov svojih storitev od najnižje možne, še zakonite osnove.

Računovodje pa so tudi tisti, ki na lastni koži najbolj občutijo vsako spremembo zakonodaje. Potrebno je veliko dodatnih izobraževanj in prepričevanj ter pojasnjevanj strankam, da se posamezna sprememba prenese iz črk na papirju v prakso. Poleg sprememb zakona so tukaj še računalniški programi, ki se spreminjajo iz dneva v dan. Tako je nenehno spremljanje sprememb postalo redno, predvsem pa nujno pri opravljanju računovodskih dejavnosti.

Danes so računovodski servisi za podjetnika stičišče idej in vizije različnih podjetij. Omogočeno jim je spremljati različne poskuse integracije poslovnih sistemov, razvijanja novih produktov, podpore na nove trge in podobno. Tako vidi pred očmi celoten načrt od zasnove do aplikacije v poslovnem svetu. Računovodski servisi s svojimi izkušnjami in vizijami danes tako z integriranimi in centraliziranimi poslovnimi programi postajajo vedno bolj pomemben del rasti in napredka praktično vsakega malega in srednjega podjetnika (Bukovšek, 2007, str. 9).

1.2 VZROKI ZA POJAV IN RAZVOJ RAČUNOVODSKIH SERVISOV

Od nastanka samostojne Slovenije smo lahko priča pravemu razmahu podjetništva. Eden od vzrokov je zagotovo prehod iz socializma v kapitalizem, ki je povzročil propad velikih poslovnih sistemov. V letu 1988 sprejeti Zakon o podjetjih je prinesel novo obdobje urejanja vprašanj pravnih oseb, ki opravljajo gospodarsko dejavnost zaradi pridobivanja dobička. Nastajala so podjetja s pretežno privatno lastnino, saj je bila višina potrebnega kapitala zelo nizka (takratnih 2.000 dinarjev). Ker velika večina novo nastalih podjetij objektivno ni bila sposobna zaposliti vseh potrebnih strokovnjakov, ki bi omogočali nemoteno odvijanje poslovnih funkcij, še posebej je to veljalo za računovodsko področje, je velika večina le-teh zaupala vodenje računovodskih opravil posameznikom ali računovodskim servisom (Zemljarič, 1995, str. 58).

1.2.1 VPLIV ZAKONODAJE NA RAZVOJ RAČUNOVODSKIH SERVISOV

Po zadnjem jugoslovanskem Zakonu o računovodstvu iz leta 1989 je bila Zveza računovodskih in finančnih delavcev pooblaščen, da izdela na podlagi svojih načel tudi računovodske standarde, ki naj bi zamenjali dotedanje državno urejanje računovodstva. Zakon o računovodstvu je imel še precej značilnosti računovodstva t. i. realsocialističnih držav. Te značilnosti lahko povzamemo po Turku (1992, str. 657):

- računovodske rešitve se od subjektov v družbenem sektorju posplošujejo na vse druge subjekte;
- državi služi računovodstvo kot sredstvo za nadzor, zato natančno določa kontni plan, bilančne obrazce in celo računovodske postopke;

- stroškovno in upravljalno računovodstvo sta premalo razvita, saj domači trg proizvajalcev ne motivira za večjo racionalnost poslovanja;
- poslovni subjekti imajo močno poudarjeno socialno funkcijo (obstajajo zunajposlovna sredstva in sklad skupne porabe), kar v zahodnem svetu ni v navadi;
- vrednotenje ekonomskih kategorij v letnih računovodskih izkazih ni usklajeno z rešitvami v tujini;
- računovodstvo še vedno pojmujejo le kot knjigovodstvo in ne kot celotni informacijski sistem;
- računovodstvo je bolj usmerjeno k ekonomskemu načinu razmišljanja, po katerem je osnovna kategorija poslovni izid, in ne k finančnemu, po katerem je osnovna kategorija denar;
- ni revidiranja letnih računovodskih izkazov, ki naj bi zagotovilo resničnost izkazanih poslovnih rezultatov, temveč nadziranje zagotavlja le skladnost s predpisi;
- ker lastništvo delnic, deležev in obveznic ne prehaja iz rok v roke, letni računovodski izkazi niso namenjeni predvsem investitorjem v poslovni subjekt;
- razmišljanje o poslovnih subjektih se začneja pri sredstvih ne glede na njihovo financiranje, ne pa pri kapitalu, to je lastniškem financiranju.

Zaradi slabosti zakona iz leta 1989 (poslovni izidi pogosto nestvarni), sta bila leta 1991 izoblikovana osnutka zveznega zakona o računovodstvu in novega zakona o računovodstvu, ki naj bi v Sloveniji veljal od leta 1991. Zaradi razpada Jugoslavije pa se je sprejemanje zakona zavleklo in zakon ni bil sprejet. V Sloveniji so se odločili za drugačno rešitev: osnutek zakona o računovodstvu so uvrstili v eno od poglavij novega zakona o gospodarskih družbah, ki je bil sprejet leta 1993. Do konca leta 1992 so morala slovenska podjetja poleg številnih slovenskih predpisov upoštevati še jugoslovansko računovodsko zakonodajo (Koželj, 1995, str. 1). Oblika računovodskih izkazov je bila strogo formalizirana, vendar notranjim uporabnikom kljub temu ni dajala zanesljivih računovodskih informacij, saj sta bila bilanca stanja in izkaz uspeha namenjena predvsem za družbene statistike, za lastne potrebe pa so morali v podjetjih izkaze prilagajati in preračunavati. Natančno so bile predpisane tudi oblike knjigovodskih listin in poslovnih knjig. Kakovost in uporabnost računovodskih informacij sta bila zaradi pretiranega poudarjanja oblike slabši. Aprila 1993 je Svet Slovenskega inštituta za revizijo sprejel 32 slovenskih računovodskih standardov. Slovenija se je začela pospešeno vključevati v mednarodne gospodarske tokove. Potrebe po preišljenih odločitvah, to je takih, ki imajo le ugodne posledice, so spodbudile potrebo po kakovostnih informacijah. Turk imenuje obdobje po osamosvojitvi Slovenije (1991 in naprej) obdobje uporabljanja sodobne zasnove računovodstva pri nas. Z zakonom o gospodarskih družbah in z drugimi zakoni je bil pooblaščen Slovenski inštitut za revizijo, da namesto države oblikuje

računovodske in revizijske standarde, ki urejajo delovanje te stroke pri nas (Taurer, 2003, str. 26).

Slovenski računovodski standardi spodbujajo nov način razmišljanja, ki je povezan z računovodstvom pri nas. Turk (1997, str. 537) meni, da so bistvene novosti naslednje:

1. Računovodske rešitve preveva temeljna zahteva, da morajo pripeljati do poštenih računovodskih informacij za uporabnike. V preteklosti je bila temeljna zahteva njihova zakonitost.
2. Računovodske rešitve so se znebile vpliva davčne zakonodaje in se usmerile k poslovnim potrebam. V preteklosti je davčna zakonodaja urejala podrobnosti računovodstva, zato je bilo to omejeno kar na knjigovodstvo, vsa računovodska pojasnila pa je dajalo ministrstvo za finance.
3. Računovodske rešitve, ki jih za poslovne potrebe narekuje trgovinska zakonodaja, so se preusmerile od zaščite zgolj poslovnih strank predvsem na zaščito lastnikov, ki so praviloma ločeni od posloводства. Ali so pravilne, jih mora preizkusiti pooblaščen revizor. V preteklosti ni bila tako zelo poudarjena potreba po preverjanju delovanja posloводства.
4. Računovodske rešitve zahtevajo razkritje vsega, kar je bistveno za razumevanje finančnega stanja in izidov poslovanja. Manevriranje pri predstavljanju poslovnega izida ni dopustno. V preteklosti pa je bilo, nasprotno, v navadi, da posloводство pri predstavljanju poslovnega izida manevrira z njim kot s svojo skrivnostjo.
5. Računovodske rešitve morajo biti takšne, da dajejo prednost vsebini pred obliko.
6. Računovodske rešitve v zelo ohlapnem okviru podrobneje ureja stroka, ki jo zastopa Slovenski inštitut za revizijo. Slovenski računovodski standardi nadomeščajo zakone in uredbe, morajo pa upoštevati mednarodne računovodske standarde in tako prilagajati stroko najnaprednejšim rešitvam v svetu. V preteklosti so bile predvsem strokovne rešitve včasih pod močnim vplivom trenutnih državnih političnih interesov, zato domače računovodske rešitve niso bile primerljive s tistimi v tujini.
7. Računovodske rešitve bolj upoštevajo tudi finančni način razmišljanja in ne samo gospodarskega, ki je prevladoval v preteklosti. Zato med letnimi računovodskimi izkazi ne zadošča več zgolj bilanca stanja in izkaz uspeha, temveč je potreben še izkaz finančnih tokov.

8. Nove računovodske rešitve niso usmerjene zgolj k letnim računovodskim izkazom, temveč bolj poudarjajo tudi oblikovanje posebnih računovodskih informacij, potrebnih za sprotno ukrepanje posloводства in drugih odgovornih v organizaciji. Pojavlja se potreba po dnevem spremljanju doseženega poslovnega izida (gospodarski vidik) in hkrati potreba po dnevem obvladovanju plačilne sposobnosti (finančni vidik).
9. Nove računovodske rešitve niso usmerjene zgolj v preteklost, zato v okviru celotnega računovodstva močno pridobivata veljavo računovodsko predračunavanje in računovodsko analiziranje. Šele s tem se v naših razmerah uresničujejo tiste zahteve, ki so jih že v prvi polovici 20. stoletja postavljali na primer nemški in ameriški računovodski teoretiki, medtem ko je računovodska praksa na podlagi zakonske ureditve vse prerada ostajala omejena zgolj na knjigovodstvo.
10. Nove računovodske rešitve so tudi neogiben pogoj za začetek revidiranja letnih računovodskih izkazov, o katerih je mogoče reči, da resnično in pošteno prikazujejo stanje in izide poslovanja, če le obstajajo strokovno dovolj zanesljiva sodila za merjene in prikazovanje gospodarskih kategorij in jih organizacija tudi upošteva.

Zaradi vseh teh sprememb zakonov ter sprejetja Slovenskih računovodskih standardov podjetniki niso več sami obvladovali računovodskega področja v podjetjih. Zato so začeli naročati računovodske storitve od zunaj – računovodske servise.

Vzrok za nastanek računovodskih servisov vidim tudi v napredku tehnologije. Včasih so programi za računovodstvo omogočali le izvajanje konkretnih in specializiranih operacij, kot je knjiženje prispelih faktur. Za takšen sistem je podjetje potrebovalo izkušenega delavca, ki se je spoznal tako na posamezne računovodske zakone in predpise kot tudi na samo delovanje programa. Za vse ostale funkcije, kot so obračuni plač, izračun zamudnih obresti, vnosi v register osnovnih sredstev in podobne računovodsko-poslovne zadeve, so bili potrebni različni programi. To vse je vodilo v podvojitev stroškov in zahtevalo več časa in organizacije. Vendar danes temu ni več tako, saj je na trgu informacijske tehnologije mogoče vsak dan najti nove in nove izdelke. Ti programi omogočajo hitro in enostavno delovanje podjetja. Pri tem je ena njihovih najbolj pomembnih lastnosti, da so enostavni in da se jih je mogoče hitro naučiti. Tako se je veliko podjetij odločilo, da ne bo imelo zaposlenega računovodja, ampak bo svoje poslovne knjige vodilo preko računovodskega servisa.

V tujini je napredek računalniške informacijske tehnologije seveda še hitrejši. Novinarica računovodske revije Meall se v članku celo sprašuje ali bodo računalniki in tehnologija nadomestili računovodjo oziroma računovodski servis. Poklice, ki se ukvarjajo s

finančno platjo podjetja, že izpodrivajo računalniki in njihova avtomatska tehnologija. Sprašuje pa se, ali bo šlo celo tako daleč, da bi državne ustanove raje videle, da računovodje zamenja računalniška tehnologija, in bo poslovanje podjetja potekalo direktno, brez podpore računovodja oz. računovodskega servisa (Meall, 2008).

2 RAČUNOVODSKI SERVISI V SLOVENIJI

Družbe in samostojni podjetniki posamezniki, katerih osnovna dejavnost je opravljanje dejavnosti knjigovodenja, računovodenja, davčnega svetovanja in revizije za zunanje naročnike, so storitvena podjetja, ki v naši državi nimajo dolge zgodovine. Nastala so vzporedno z razvojem podjetništva po letu 1991. Zaradi nepoznavanja koristnosti računovodskih storitev so podjetniki storitve računovodskih servisov sprva pojmovali kot nepotreben strošek, njihovo delo pa je bilo omejeno na evidentiranje poslovnih dogodkov zaradi sestave poročil, ki jih je od podjetnikov zahtevala država.

2.1 RAZVOJ RAČUNOVODSKIH SERVISOV V SLOVENIJI

Razvoj podjetniške kulture je prinesel spoznanje, da je potrebno finančno računovodstvo nadgraditi s poslovnim računovodstvom, ki pripravlja informacije za managersko odločanje, davčnim svetovanjem in revizijskimi poročili, v primerih, ko to zahteva zakonodaja. Računovodski servisi so se tako morali prilagoditi razvoju z razširitvijo obsega ponudbe in dvigom kakovosti storitev, ki mora zadovoljiti visoke standarde naročnikov. V preteklosti so storitve računovodskih servisov potrebovala večinoma srednja in mala podjetja, v katerih lastniki, ki so bili hkrati tudi direktorji podjetij, niso imeli osnovnih znanj s področja računovodstva, zaposlitev strokovnjaka v okviru lastnega podjetja pa tudi ni bila ekonomsko upravičena. Razvoj je prinesel tudi spremembe z vidika velikosti podjetij, ki povprašujejo po storitvah računovodskih servisov. Tako so po teh storitvah povpraševala tudi srednje velika podjetja, ki pričakujejo specifična znanja in servisom prepuščajo le določene funkcije, ki jih v lastnem podjetju s svojimi strokovnjaki ne morejo ustrezno opraviti. V letih, ko so na slovenski trg pričela prihajati tuja podjetja, je sledilo povečanje povpraševanja po računovodskih servisih. Tuja podjetja so od njih želela pridobiti podatke o slovenski zakonodaji na področju računovodskih in davčnih predpisov, da bi nadzirala pravilnost delovanja računovodskih služb, ki jih imajo organizirane v okviru lastnega podjetja (Katalog računovodskih servisov, 2006, str. 5).

Danes je večinoma tako, da računovodski servis opravlja za podjetje le del nalog, ki se nanašajo na računovodstvo posameznega podjetja, večinoma na svojem sedežu. To jim seveda omogoča informacijska tehnologija, ki se izoljšuje iz dneva v dan. Tako je v Sloveniji e-računovodstvo dokaj razvito. Na trgu je prisotnih veliko ponudnikov programskih rešitev, tako da je izbira velika. Za računovodski servis je tako e-

računovodstvo pomemben dejavnik, če želi konkurirati na trgu. Na slovenskem trgu že dokaj veliko računovodskih servisov ponuja med svojimi storitvami tudi e-računovodstvo. Razlikujejo se v tem, kateri informacijski sistem uporabljajo in kako stremijo k razvoju v prihodnosti. Če želijo ostati konkurenčni, morajo stremeti tudi k nadaljnjemu razvoju. Poudariti pa je treba, da je kakovost e-računovodstva odvisna od sodelovanja med vsemi udeleženci (Borštnik, 2007, str. 24).

2.2 ZDRUŽENJE RAČUNOVODSKIH SERVISOV

Združenje računovodskih servisov (v nadaljevanju ZRS) je bilo ustanovljeno v okviru Gospodarske zbornice Slovenije (v nadaljevanju GZS) konec leta 1996. ZRS združuje družbe in samostojne podjetnike posameznike, ki opravljajo računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti ter davčno svetovalnje in so v skladu z razvrstitvijo, ki jo predpisuje standardna klasifikacija dejavnosti 2008, razporejeni pod številko 69.200 (prej 74.120). Samo združenje pa je razdeljeno na regijska združenja z namenom čim tesnejšega sodelovanja z računovodskimi servisi.

Naloge ZRS so tako urejanje skupnih zadev podjetij, zastopanje podjetij nasproti javnemu sektorju in drugim gospodarskim dejavnostim, razvoj lojalne konkurence, razvoj stroke in strokovni izpit, priporočljiv cenik storitev, razvoj družabnosti, sodelovanje s sekcijami in združenji v GZS. ZRS ima 1.034 članov, od katerih je 556 družb in 596 samostojnih podjetnikov posameznikov (stanje v registru GZS na dan 31. 12. 2007).

2.3 PRAVNOORGANIZACIJSKA OBLIKA RAČUNOVODSKIH SERVISOV

Pravnoorganizacijska oblika je ena od zakonsko veljavnih oblik organiziranja poslovnih subjektov in je razvidna iz akta o ustanovitvi poslovnega subjekta ali predpisa, na podlagi katerega je poslovni subjekt ustanovljen. Po pravno organizacijski obliki so računovodski servisi lahko gospodarske družbe ali pa samostojni podjetniki. Najpogosteje so računovodski servisi organizirani v obliki osebne družbe kot družba z neomejeno odgovornostjo (d. n. o.), v obliki kapitalske družbe kot družba z omejeno odgovornostjo (d. o. o.) ali v obliki samostojnega podjetnika.

Da bi računovodski servis smel delovati, mora biti registriran, to je vpisan v sodni register pristojnega sodišča. Priglašeno mora imeti dejavnost po standardni klasifikaciji dejavnosti. Na podlagi priglasitve pri organu, pristojnem za javne prihodke, to je pri pristojnem davčnem uradu glede na predvideni sedež računovodskega servisa, lahko računovodski servis opravlja dejavnost kot samostojni podjetnik posameznik. Kot priloge k vlogi za priglasitev mora računovodski servis predložiti dokazila, da izpolnjuje z

zakonom predpisane zakone. S priglasitvijo davčnega urada lahko začne kot podjetnik opravljati dejavnost (Zakon o gospodarskih družbah, 2006).

2.4 DEJAVNOSTI, KI JIH OPRAVLJAJO RAČUNOVODSKI SERVISI

V naslednjih dveh točkah opisujem s katerimi dejavnostmi se ukvarjajo računovodski servisi.

2.4.1 STANDARDNA KLASIFIKACIJA DEJAVNOSTI

Po standardni klasifikaciji dejavnosti so računovodske storitve uvrščene v razred 69.20. Ta razred vključuje računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti ter davčno svetovanje. Po standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD) sodi razred 69.20 v področje M, kjer je razred računovodskih storitev uvrščen v oddelek 69, in sicer med Pravne in računovodske dejavnosti. Ta klasifikacija velja od leta 2008 naprej.

Pred letom 2008 so bile računovodske storitve uvrščene v razred 74.12. Ta razred je vključeval računovodske, knjigovodske, revizijske storitve, davčno svetovanje. Po SKD je sodil razred 74.12 v področje K, v katerem je bil razred računovodskih storitev uvrščen v oddelek 74, in sicer med tako imenovane Druge poslovne dejavnosti (Statistični urad Republike Slovenije, 2008).

2.4.2 DEJAVNOSTI RAČUNOVODSKIH SERVISOV

➤ Računovodstvo

Najsplošnejša definicija, ki jo povzemajo avtorji v ameriški literaturi, je definicija Odbora za terminologijo Ameriškega inštituta pooblaščenih revizorjev (*American Institute of Certified Public Accountants – AICPA*) iz leta 1953: »Računovodstvo je spretnost evidentiranja, razvrščanja in povzemanja na pomenljiv oziroma vsebinski način in denarno izraža transakcije in dogodke in interpretira iz tega izhajajoče sklepe«. Splošno razširjena definicija sega v leto 1970. Pripravil jo je odbor za računovodska načela in skušal računovodstvo definirati v povezavi s konceptom informacije. Glasi se talole: » Računovodstvo je podporna dejavnost. Njegova funkcija je, da zagotavlja kvantitativne informacije, predvsem vrednostno izražene, o gospodarskih entitetah, ki so namenjene za uporabo pri sprejemanju poslovnih odločitev oziroma za pripravo utemeljenih izbir med alternativnimi smermi delovanja. Računovodstvo zajema različne veje, kot npr. finančno računovodstvo, poslovodno računovodstvo in vladno računovodstvo.«

V domači literaturi vidijo strokovnjaki računovodstvo zlasti kot »ustroj računovodsega spremljanja in proučevanja obveznosti do virov sredstev, sredstev, odhodkov in prihodkov. Računovodstvo sestavljajo knjigovodstvo kot ustroj knjigovodenja ter ustroj računovodskega predračunavanja, nadziranja in analiziranja.« Lahko bi ga razlagali tudi kot »zbiranje v denarni merski enoti izrazljivih podatkov in oblikovanje v denarni merski enoti izraženih informacij, ki zrcalijo preteklo gospodarjenje« ali kot »dejavnost spremljanja in proučevanja v denarni merski enoti izraženih pojavov, ki so povezani s poslovnjem kakega sistema« (Turk, Melavc, 1994, str. 9).

Tuja strokovna literatura deli računovodstvo podjetja po uporabnikih informacij. Finančno računovodstvo (angl. *financial accounting*) pripravlja podatke in informacije za zunanje uporabnike, poslovodno računovodstvo (ang. *mangerial* ali *management accounting*) pa za poslovodstvo podjetja. Razlikovanje poslovodnega in finančnega računovodstva temelji na razlikovanju upravljanja in poslovodenja. Upravljanje je pristojnost lastnikov podjetij, poslovodenje pa je zadeva ravnateljev in drugih poslovodij, ki so jim lastniki podjetja zaupali vodenje podjetja in sprejemanje odločitev za doseganje posameznih ciljev. Potem pa je tukaj še stroškovno računovodstvo (ang. *cost accounting*), ki spremlja prvine poslovnega procesa v podjetju ter je del poslovodnega računovodstva in del finančnega računovodstva. Računovodenje je namenjeno zbiranju v denarni merski enoti izraženih podatkov in oblikovanje v denarni merski enoti izraženih informacij, ki zrcalijo preteklo gospodarjenje in dajajo podlago za gospodarjanje v prihodnosti, tudi tisto, ki se nanaša na sama denarna sredstva. Računovodenje obsega dejavnost knjigovodenja, računovodskega predračunavanja, računovodskega nadziranja ter računovodskega analiziranja (Turk, 1997a, str. 48).

➤ **Davčno svetovanje**

Davčno svetovanje obsega svetovanje o davščinah, davku na dodano vrednost, davku od dohodka pravnih oseb, dohodnini in drugih davkih, zastopanje v davčnih postopkih, pokojninski reformi. Storitve so sicer povezane z računovodsko dejavnostjo, saj ta pri svojem delovanju upošteva vsebino davčnega svetovanja. Storitev davčnega svetovanja je običajno občasno naročilo, potrebe po njej niso redne (Mihelič, 2007, str. 40).

Davčno svetovanje je torej dejavnost, ki od svetovalca zahteva celovito poznavanje davčnih predpisov. Teh je v Sloveniji več kot 100. Za uspešnost pri davčnem svetovanju pa poznavanje predpisov ni dovolj, nujne so tudi izkušnje, pridobljene v konkretnih davčnih postopkih.

➤ Revidiranje

Revidiranje računovodskih izkazov je preizkušanje in ocenjevanje računovodskih izkazov ter podatkov in metod, uporabljenih pri njihovem sestavljanju, in na podlagi tega dajanje neodvisnega strokovnega mnenja o tem, ali računovodski izkazi v vseh pomembnejših pogledih podajajo resničen in pošten prikaz finančnega stanja in poslovni izid pravne osebe v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi. Storitve revidiranja lahko opravljata samo gospodarska družba po Zakonu o gospodarskih družbah (ZGD) s sedežem v RS in pooblaščen revizor, ki samostojno opravlja storitve revidiranja kot svojo dejavnost (tj. samostojni revizor, vpisan v sodni register oz. v vpisnik podjetnikov), ki sta oba pridobila dovoljenje pristojnega organa (Zakon o revidiranju, 2008).

Če primerjam dejavnosti slovenskih računovodskih servisov in tujih računovodskih servisov, pridem do ugotovitve, da v Sloveniji še vedno prevladuje dejavnost računovodstva. V tuji literaturi pa zasledimo, da so v tujini predvsem večja računovodska podjetja, ki se ukvarjajo z veliko več dejavnostmi kot pri nas. Tako je na primer na Norveškem, ki bi se lahko primerjala s Slovenijo, veliko majhnih podjetij, ki so pripravljena plačati več za poslovno in davčno svetovanje kot pa zgolj za računovodske storitve (Goodeham, Tobiassen, Doving, Odd, 2004, str.9). V Sloveniji se bodo zato morali računovodski servisi bolj usmerjati tudi v druge dejavnosti. Po drugi strani pa Deanna Gildea, priznana računovodkinja v ameriškem računovodskem podjetju, pravi, da potreba po osnovnem računovodstvu ne bo nikoli izginila. Računovodske in davčne storitve so še vedno kruh in maslo praktičnega računovodstva. Poleg tega se sprašuje, kako so se računovodje pripravljene spopasti z bodočnostjo. Odgovor vidi v investicijah v tehnologijo, dodajanju novih storitev ter iskanju vedno novih in novih informacij (Gildea, 2006, str. 22).

Poleg vsega naštetega pa živimo v času globalizacije. V Slovenijo prihajajo tuja podjetja, slovenska podjetja se širijo na tuji trg. Računovodski servisi bodo morali začeti v svoje storitve vključevati tudi svetovanje, kako ustanoviti podjetje, kakšna je zakonodaja in podobne vsebine. V angleškem članku lahko preberemo, da se je računovodstvo vedno razvijalo in da je v računovodskem poklicu vedno več zaposlenih. K temu vzponu seveda veliko prinaša globalizacija na celotni ravni. Tako je število potrjenih računovodij na milijon populacije v državah, ki jih pokriva Mednarodna zveza računovodij ang. *International Federation of Accountants* (IFAC), naraslo od 553 računovodij v letu 1988 na 776 računovodij v letu 1995 (Jang, 2005, str. 301). V IFAC je vključenih 123 držav, med njimi tudi Slovenija (Mednarodna zveza računovodij, 2008).

2.5 KAKOVOST RAČUNOVODSKIH SERVISOV V SLOVENIJI

Pojem kakovost se nanaša na kakovost izdelkov ali storitev, na kakovost procesa, na kakovost izdelave in sistema dostave in na kakovost kot splošno filozofijo, ki je vodilo celotni organizaciji. Pomembnost kakovosti se upošteva povsod (Norman, 2002, str. 141).

Kakovost je tako vse bolj v ospredju razvoja računovodskih servisov. 12. 6. 2006 je Združenje računovodskih servisov pri GZS pripravilo Predlog Zakona o računovodski dejavnosti. Ta zakon določa subjekte in pogoje za opravljanje računovodske dejavnosti, pristojne organe, ki izvajajo naloge po tem zakonu, evidence in nadzor nad izvajanjem tega zakona. Torej je v tem Predlogu zakona jasno določeno, kdo lahko opravlja računovodsko dejavnost in kakšna znanja mora imeti. Vendar pa ta zakon še ni bil sprejet in kot bo razvidno iz nadaljevanja moje diplomske naloge, večina računovodskih servisov nima licence, ki jo predpisuje ta predlog zakona.

Kakovost računovodskega servisa se kaže po tem, kakšno znanje ima računovodja, ki opravlja to dejavnost. Kot je povedala mag. Eva Mihelčič na 8. letni konferenci računovodij, sodobni računovodja potrebuje "poglobljeno strokovno znanje, splošno strokovno znanje, 'mehko' znanje in informacijsko znanje". Knjigovodstvo oziroma računovodsko obračunavanje poslovnih dogodkov ob primerni informacijski podlagi je le okrog 5 % do 10 % dela sodobnega računovodja. Zato mora računovodja dobro poznati računovodske standarde in znati vpeljati možnosti, ki jih standardi ponujajo, v podjetje, v katerem deluje. Vzpostaviti mora notranjo kontrolo, ki bo zagotovila redno mesečno preverjanje posameznih postavk; tako je računovodja sam svoj revizor. Računovodja je tudi pomemben vir znanja za postavitev predpostavk pri mesečnem pripravljanju finančnih načrtov na podlagi analiz bilance. Računovodja dobro pozna računovodske izkaze, njihovo izrazno moč, zato mora sodelovati s finančnikom kot upraviteljem denarja, poznati in obvladovati pa mora tudi tveganja, ki ogrožajo poslovanje podjetja. Poleg tega mora poznati davčno zakonodajo, ki lahko pomembno vpliva na računovodske izkaze podjetja. Računovodja mora delovati kot strateški partner, svetovalec in ponudnik informacij, zato mora poznati razmere v gospodarstvu in podjetju. Njegovo delovanje je usmerjeno v prihodnost. Tako potrebuje poleg računovodskega tudi menedžersko, trženjsko in operativno znanje. S svojim strokovnim znanjem mora opozarjati na posledice za poslovni izid ter premoženjsko in finančno stanje podjetja, svetuje in s tem pomembno vpliva na položaj podjetja. Odločevalcem mora dajati razumljive informacije. 'Mehko' znanje so sposobnost vodenja, organizacijske sposobnosti, zmožnost pripraviti pravočasne in kakovostne informacije, obvladovanje časa, sposobnost formalnega in neformalnega komuniciranja, sposobnost prenašanja znanja na okolico, sposobnost dodeljevanja nalog in nadziranja izvajanja.

Računovodja mora znati izkoriščati moč skupinskega dela, obvladovati svoja čustva in primerno 'uporabiti' čustva zaposlenih. Imeti mora močne komunikacijske sposobnosti. Ne smem pa pozabiti še na informacijsko znanje, saj se mora dogovarjati z razvijalci programske opreme pri uvajanju novih programskih rešitev in izboljšav informacijskih sistemov. Tako se strokovno znanje s področja računovodstva dopolnjuje s poslovnim in organizacijskim znanjem (Hribar, 2005, str. 145).

Žal je kakovost nemogoče doseči z neizobraženim oziroma nestrokovnim osebjem. Nekateri praktiki in le redki teoretiki zagovarjajo trditev, da lahko s pomanjkljivo šolsko izobrazbo nadomesti več let delovnih izkušenj pri opravljanju del in nalog vodje računovodstva. Če bi ta teza držala, bi pričakovali, da je delovna doba vodij računovodstva s srednjo in višjo strokovno izobrazbo daljša od delovne dobe računovodij z visoko strokovno izobrazbo (Odar, Kavčič & Korželj, 2003, str. 33).

Računovodski servis si mora stalno prizadevati, da bo v celoti izpolnil pričakovanja svojih naročnikov. Zato si mora jasno postaviti cilje glede kakovosti, in sicer predvsem (Vujošević, 1996, str. 12):

- doseči in vzdrževati kakovost storitev in stalno prizadevanje za izboljšanje kakovosti,
- izboljšati kakovost dela, tako da bodo stalno zadovoljene potrebe naročnikov,
- pridobiti zaupanje zaposlenih, da bodo zahteve kakovosti izpolnjene in vzdrževane,
- pridobiti zaupanje naročnikov, da bodo opravljene storitve izpolnjevale zahtevano kakovost.

Za kakovost so odgovorni vsi, na vseh področjih in na vseh nivojih, zato mora biti politika kakovosti določena na najvišjem nivoju ter obvezna za vse zaposlene. Cilji postanejo sami po sebi jasni, ko je politika določena (Vujošević, 1996, str. 15).

Dostikrat pa nastopijo težave med naročnikom in izvajalcem. Naročnik se ne zaveda strokovnosti dela in meni, da mora računovodski servis knjižiti vse, kar mu posreduje, ne glede na to, ali s tem krši predpise in znižuje raven kakovosti računovodskih storitev. Odgovornejši in kakovostnejši računovodski servisi se temu ne uklonijo, tudi če to pomeni izgubo za naročnika, ostali pa žal popustijo. Ti pritiski so se z uvedbo davka na dodano vrednost in kaznovalne politike nekoliko umilili. Vendar pa težave še vedno obstajajo na področju materialnega knjigovodstva (zaloge surovin, blaga, proizvodov in polproizvodov), ki ga računovodski servis zaradi tehničnih razlogov ne more voditi. Vodi ga naročnik, ki vsaj enkrat letno računovodskemu servisu posreduje podatke o stanju. Tudi tukaj lahko računovodski servis omili napake, da zahteva od naročnika večkratni popis in s tem večjo kontrolo.

Kakovost urejajo tudi standardi kakovosti. Že leta 1979 so globalizacija svetovnega trga in vedno višje kakovostne zahteve doprinesle k izdaji prvega standarda, ki je definiral zahteve za sisteme zagotavljanja kakovosti. To je bil britanski standard BS 5750. Ker se je standard izkazal za zelo učinkovito orodje za zagotavljanje kakovosti, ga je prevzela tudi mednarodna standardizacijska organizacija ISO (*International Organization for Standardization*) in ga leta 1987 izdala kot serijo standardov ISO 9000. V skladu z novimi spoznanji, rešitvami in potrebami so bili že večkrat dopolnjeni.

V okviru mednarodne organizacije za standardizacijo pripravlja in vzdržuje ISO standarde tehnični odbor ISO/TC 176, medtem ko priprava evropskih standardov EN ISO 9000 poteka z izdelavo evropske platnice, v kateri je pojasnjeno, da privzem mednarodnega standarda ISO 9000 poteka brez sprememb vsebine. Slovenski standardi skupine ISO 9000 nastajajo s privzemanjem mednarodnih (evropskih) standardov z metodo prevoda in v manjši meri z metodo razglasitve (Škerjanc, 2003, str. 22).

Standard ISO 9000 še nima prave vrednosti na slovenskem tržišču računovodskih storitev, saj je za uresničen projekt potreben čas. ISO 9000 je prinesel v podjetja sistemsko mišljenje in organizacijsko kulturo ter spoznanje, da je vse, kar naredimo, pomembno za kakovost. Računovodski servis, ki pridobi standard ISO 9000, postane tudi mednarodno priznan. Poveča se njegov ugled in položaj na trgu. Načelo lastne odgovornosti, ki se uvaja z zagotavljanjem kakovosti, spodbuja vse zaposlene k dobremu delu. Projektu ISO morajo slediti druge faze vse do celovitega upravljanja kakovosti (Vujošević, 2000, str. 7-17).

2.6 RAČUNOVODSKI SERVISI V SLOVENIJI

Po letu 1990 je v Sloveniji nastalo preko 3.000 računovodskih servisov. Leta 2003 je bilo pri Združenju računovodskih servisov pri GZS uradno registriranih 3.081. Od tega je bilo preko 1.700 registriranih kot samostojni podjetniki (Horvat, 2003, str. 73). Po podatkih Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES) je bilo na dan 2. 4. 2008 registriranih 3.919 poslovnih subjektov, ki so imeli glavno dejavnost registrirano pod šifro 69.200. Od tega je bilo 2.156 registriranih kot samostojni podjetniki posamezniki, 1.538 kot družba z omejeno odgovornostjo, 149 kot družba z neomejeno odgovornostjo ter 76 kot druge gospodarske družbe.

Naredila sem analizo računovodskih servisov po občinah v Sloveniji. Podatke sem zbrala na internetnih straneh AJPES-a v Poslovnem registru Slovenije. Na dan 2. 4. 2008 je bilo, kot že rečeno, 3.919 registriranih poslovnih subjektov s šifro dejavnosti 69.200. Kar 32 občin nima nobenega poslovnega subjekta registriranega pod to šifro, 17 občin ima en poslovni subjekt, 13 občin ima dva ter tako dalje. Največ, kar 850 poslovnih subjektov, je registriranih pod računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti ter davčno

svetovanje v občini Ljubljana. Sledijo ji občina Maribor z 250-imi, Koper s 169-imi, Celje s 127-imi, Kranj s 104-imi ter Nova Gorica s 102-ema poslovnima subjektoma. Povprečno število servisov po občinah v Sloveniji je 18,57 (Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, 2008).

2.6.1 DOBA OPRAVLJANJA DEJAVNOSTI

Slovenski računovodski servisi so sorazmerno mladi, kar je razumljivo, saj začetki te dejavnosti pri nas segajo le kratek čas nazaj, v konec osemdesetih. Po podatkih raziskave, ki jo je opravilo Združenje računovodskih servisov pri GZS leta 2003, je povprečna doba opravljanja dejavnosti 7,7 leta. Pri tem je potrebno poudariti še razliko med povprečno starostjo samostojnih podjetnikov (6,5) in gospodarskih družb (8,9), kar nas navaja na misel, da številni pravno obliko prvih izkoristijo predvsem kot najpreprostejšo za pričetek dejavnosti, ko pa njihove ambicije prerasejo, ustanovijo eno od oblik gospodarskih družb (Horvat, 2003, str. 72).

2.6.2 ŠTEVILO ZAPOSLENIH

Dejavnost računovodskih servisov je očitno v domeni majhnih podjetij, saj raziskava Združenja računovodskih servisov pri GZS kaže, da naj bi povprečni računovodski servis zaposloval le 2,1 delavca. Tabela 1 v nadaljevanju prikazuje porazdelitev servisov po velikosti in videti je, da večino predstavljajo samozaposleni oziroma takšni z enim zaposlenim, medtem ko je servisov, ki bi imeli več kot deset zaposlenih, le za vzorec.

Tabela 1: Porazdelitev računovodskih servisov po velikosti; stanje 2003

Število zaposlenih	s. p.	Gospodarske družbe	Neopredeljeni	Skupaj
1	105	45	13	163
od 2 do 4	50	92	10	152
od 5 do 10	3	20	0	23
nad 10	0	4	0	4
skupaj	158	163	22	342
povprečje	1,5	2,8	2,8	2,1

Vir: R. Horvat, Računovodski servisi v Sloveniji, 2003, str. 75.

Podatki za leto 2006 pri GZS, ki se ukvarjajo s knjigovodsko, računovodsko, davčno-svetovalno in revizijsko dejavnostjo za zaposlene, so prikazani v Tabeli 2 (na str. 16).

Tabela 2 : Podatki o številu in zaposlenih za družbe in samostojne podjetnike: stanje 2006

POSLOVNI SUBJEKTI	ŠTEVILO	ŠTEVILO ZAPOSLENIH
družbe	1.568	3.674
s. p.	1.896	751

Vir: Gospodarska zbornica Slovenije, 2006.

Primerjava teh dveh podatkov kaže, da se v pogledu velikosti računovodskih servisov ni kaj bistvenega spremenilo, saj če npr. izračunamo povprečno število zaposlenih v gospodarskih družbah za leto 2006, dobimo 2,34 zaposlenega na računovodski servis, kar je nekoliko več kot v letu 2003, vendar še vedno brez velikih razlik. Izgleda torej, da dejavnost nima potrebe po tem, da bi imela veliko število zaposlenih na računovodski servis.

Opaziti je tudi precejšnjo razliko v povprečnem številu zaposlenih med samostojnimi podjetniki posamezniki in gospodarskimi družbami, kar je po svoje tudi razumljivo, saj so samostojni podjetniki posamezniki pravna oblika, prvenstveno predvidena za samozaposlitev. Temu primerno je tudi povprečno število zaposlenih precej nižje od tistega v gospodarskih družbah (Horvat, 2003, str. 75).

2.6.3 IZOBRAZBA

Že kar nekaj časa se relativno nizka izobrazbena struktura slovenskih računovodskih servisov - po nekaterih raziskavah kar 67 % srednješolsko izobraženih (Koželj, 1995, str. 125) - med mnogimi dojema kot poseben razvojni problem te dejavnosti. Računovodske vsebine, ki bi jih za korektno opravljanje svojih storitev računovodski servisi morali obvladovati, so vse zahtevnejše. Vendar pa sem mnenja, da tudi izobrazbena struktura ne odraža tega, ali je servis kakovosten. Nekdo, ki ima srednješolsko izobrazbo in tridesetletne izkušnje v računovodstvu, gotovo veliko več ve in opravlja računovodske storitve kakovostnejše, kot nekdo, ki je pravkar končal univerzitetni študij in se zaposlil ali ustanovil računovodski servis.

Struktura izobrazbe v računovodskih servisih je prikazana v Tabeli 3 (na str. 17). Kot lahko razberemo iz razpredelnice, je kar 58 % srednješolsko izobraženih. Če primerjamo podatke z letom 1995, ko je bilo srednješolske izobrazbe 67 % (Koželj, 1995, str. 125), vidimo, da se stanje izboljšuje.

Tabela 3: Podatki o strukturi izobrazbe v računovodskih servisih; stanje 2003

Izobrazba	s. p.	Gospodarske družbe	Neopredeljeni	Skupaj
V.	123	236	18	377
VI.	41	80	12	133
VII.	30	84	7	121
VIII.	3	16	/	19
SKUPAJ	197	416	3,7	650
POVPREČJE	5,6	5,7	5,7	5,7
VZOREC	116	143	20	279

VIR: R. Horvat, Računovodski servisi v Sloveniji, 2003, str. 76.

Vedno pomembnejšo vlogo od izobrazbe v računovodskih servisih ima pridobitev licence za opravljane dejavnosti pri GZS. ZRS si močno prizadeva, da bi se licenca za poklic vodja računovodskih servisov uzakonila. Za pridobitev listine GZS je potrebno opraviti zahteven preizkus znanja iz šestih področij, in sicer (Gospodarska zbornica Slovenije, 2008):

- pravni vidiki gospodarskega poslovanja,
- slovenski računovodski predpisi,
- računovodski izkazi,
- davki in druge dajatve,
- pravna ureditev finančnega poslovanja,
- menedžment.

Kandidati, ki uspešno opravijo izpit (Gospodarska zbornica Slovenije, 2008):

- obvladajo organiziranje in vodenje računovodskega servisa,
- poglobijo strokovno znanje o slovenskih računovodskih predpisih,
- dopolnijo poznavanje predpisov o davkih in dajatvah ter se izpopolnijo za ravnanje in odločanje v skladu z njimi,
- poznajo davčne vidike poslovanja in bilanciranja,
- znajo ravnati v skladu s predpisi,
- poglobijo poznavanje predpisov s področja finančnega poslovanja,
- razvijejo sposobnost oblikovanja in razumevanja računovodskih poročil,
- znajo oblikovati in tolmačiti analitska poročila za odločanje.

Na seznam oseb z listino vodenja računovodskega servisa pri GZS sta bili decembra 2006 vpisanih 202 osebi. Na seznam so vpisani vsi, ki so uspešno opravili izpit po programu usposabljanja za vodenje računovodskih servisov in so dovolili objavo svojih podatkov (GZS, 2006). To je relativno majhna številka glede na to, da je bilo konec leta 2006 pod dejavnost 74.120 registriranih 3.451 enot (AJPEŠ, 2006).

Ko razmišljamo o strokovnem potencialu nosilcev dejavnosti računovodskih servisov, pa ne smemo prezreti, da ta nikakor ni določen le s stopnjo njihove formalne izobrazbe, pač pa tudi z znanji, pridobljenimi iz številnih dopolnilnih izobraževanj, pa tudi seminarjev, posvetov in podobnih dogodkov, s katerimi si udeleženci pridobivajo znanja za reševanja svoji poklicnih problemov. V Tabeli 4 je prikazano število udeležb seminarjev na zaposlenega v letu in pol, leta 2003.

Tabela 4: Število udeležb na seminarjih na zaposlenega v zadnjem letu in pol; stanje 2003

Število udeležb na zaposlenega v zadnjem letu in pol	Število servisov
0	36
> 0 DO 1	64
> 1 DO 2	76
> 2 DO 3	47
> 3 DO 4	32
> 4 DO 5	17
> 5 DO 6	12
> 6 DO 8	12
10	1
SKUPAJ	297
POVPREČJE	2,2

Vir: R. Horvat, Računovodski servisi v Sloveniji, 2003, str. 78.

Povprečno naj bi po servisu beležili 2,2 udeležbe na zaposlenega v letu in pol. Porazdelitev, ki je prikazana v tabeli, kaže na precejšnje razlike med računovodskimi servisi. Kar nekaj računovodskih servisov je namreč takšnih, ki ne beležijo nobene tovrstne udeležbe (12 %), nekaj pa je tudi takšnih, pri katerih se številka dvigne tudi na neverjetnih 6 ali več udeležb na zaposlenega (Horvat, 2003, str. 78).

Tudi strokovne revije predstavljajo pomemben dejavnik potenciala računovodskih servisov, vendar le, če jih ti prebirajo. Redno naj bi povprečen računovodski servis v Sloveniji prebiral tri revije. Po raziskavi Ekonomsko-poslovne fakultete v Mariboru naj bi bilo 13 % računovodskih servisov takih, ki prebirajo le eno ali nobene revije. Večina ostalih bi se lahko vprašala, kako lahko shajajo brez strokovnih revij. V Sloveniji so najpogosteje brane strokovne revije:

- **IKS**: napotki za sestavljanje obračunov poslovanja, slovenski računovodski standardi in njihove razlage, navodila za uporabo kontnega načrta, novosti v računovodsko-finančnih predpisih in predpisih o dajatvah, novosti v stroki doma in v svetu,

praktične rešitve problemov, ki morda tarejo računovodski servis in odgovori na vprašanja bralcev.

- **Obrtnik:** strokovna revija, polna nasvetov za delo v obrti in podjetništvu, spremlja dogajanja v poslovnem svetu in strokovnih sekcijah, njeno ogrodje pa predstavljajo štirje osnovni sklopi: 1. aktualni del obravnava aktualne dogodke v obrti, nove predpise, delovanje v 62 območnih obrtnih zbornicah v Sloveniji, 2. strokovni del obravnava vesti iz 30 strokovnih sekcij OZS, strokovne, tehnične in tehnološke teme, 3. poslovni del vsebuje borze inovacij, strojev, materiala, storitev, odpadnih surovin itd., strokovne članke o trženju, finančah, kreditiranju ter vesti iz domačega in tujih trgov, 4. svetovalec obravnava predpise in jih tolmači, nasvete, odgovore na vprašanja iz prakse in nujne statistične podatke. Obrtnikov Svetovalec je redna mesečna priloga in je najcelovitejši tovrstni informator v naši državi (Revija Obrtnik, 2008).
- **Davčni bilten:** je uradno glasilo Davčne uprave Republike Slovenije, v katerem objavljajo pojasnila s področja davčne zakonodaje in drugih predpisov, obveščajo o delu in načinu dela davčne uprave oziroma davčnih organov, o nepravilnostih, ki jih odkrivajo pri inšpiciranju, predstavljajo posamezne vrste davkov, napovedujejo izobraževanja zavezancev in skušajo predstaviti druge zanimive davčne teme. Davčni bilten je namenjen davčnim zavezancem, strokovni in širši javnosti, skratka vsem, ki se zavedajo, da je prava informacija osnova dobrega razumevanja.
- **Revizor:** vodilna revija s področja revidiranja, ki izhaja v Sloveniji in ki člane Inštituta pa tudi vse druge, ki jih zanimajo v njem obravnavane teme, seznanja s pomembnimi informacijami in novostmi na področju revidiranja in sorodnih področjih. Izhaja že od same ustanovitve Inštituta, torej od leta 1994.
- **Pravna praksa:** časopis za pravna vprašanja, izhaja že petindvajset let in je najbolj bran slovenski pravni časopis. Pravnikom in vsem drugim, ki morajo biti pri svojem delu ves čas seznanjeni z dogajanjem na pravnem področju, pomaga pri delu, saj sproti prinaša strokovne in zanesljive informacije. Izide petdeset številčk na leto, v njih pa so objavljeni članki in poglobljeni strokovni prispevki z vseh pravnih področij.
- v zadnjem času se vedno bolj uveljavljajo strokovne revije Verlag Dashofer - poslovna literatura, ki poudarja praktični pristop.

V današnjem času informacijske tehnologije pa se računovodski servisi velikokrat poslužujejo tudi internetnih strokovnih strani in klepetalnic. Internetni portali, ki pridejo v

poštev za računovodje, so: racunovodja.com, podjetniski-portal.com, mojobrtnik.com, davki.com, durs.gov.si, iracunovodstvo.eu, informiran.si, ...V Tabeli 5 prikazujem število servisov v Sloveniji, ki prebirajo razne strokovne revije.

Tabela 5: Število servisov, ki prebirajo razne strokovne revije; stanje 2003

Revija	Število servisov, ki prebirajo:		
	Redno	Občasno	Redko
IKS	254	35	3
Obrtnik	205	20	2
Davčni bilten	146	24	3
Revizor	18	16	0
Pravna praksa	16	7	1

Vir: R. Horvat Računovodski servisi v Sloveniji, 2003, str. 79.

Poleg vsega naštetega se lahko računovodski servisi glede strokovnih vprašanj obrnejo tudi na državne službe, kot so Davčna uprava Republike Slovenije, Agencija RS za javnopravne evidence in storitve, Gospodarska zbornica Slovenije. Svoje znanje pa seveda pridobijo in izpopolnijo tudi s sodelovanjem med računovodskimi servisi.

2.6.4 STORITVENA ŠIRINA

Računovodski servis oziroma vodje računovodskih servisov morajo skrbeti, da računovodski servis deluje v skladu s temelji te stroke. Poklicno se ukvarjajo z vodenjem računovodstva pravne osebe in samostojni podjetniki. Večina računovodskih servisov nudi svojim stankam vodenje knjig z izdelavo bilanc, obračuna DDV in plač, izdelavo davčnih bilanc in svetovanje s področja davkov in druge storitve, kot so administrativna dela in v redkih primerih tudi davčno in finančno načrtovanje. V tabelah 6, 7 (na str. 21) in 8 (na str. 21) povzemam raziskavo, ki jo je opravil Rober Hrovat, objavljeno v Zborniku referatov v Portorožu 2003, v kateri je poizvedoval po obsegu dela, ki ga ponujajo posamezni računovodski servisi.

Tabela 6: Poraba časa za knjigovodsko delo; stanje 2003

Knjigovodsko delo	Število servisov
0 % do 50 %	96
50 % do 75 %	132
75 % in več	94
SKUPAJ	322

Vir: R. Horvat, Računovodski servisi v Sloveniji, 2003, str. 80.

Iz tabele je razvidno, da knjigovodenje močno prevladuje med storitvami računovodskih servisov. Največ servisov porabi med 50 % in 75 % delovnih zmogljivosti s knjigovodenjem, v povprečju pa 63 %. Ponovno se potrjuje že večkrat ugotovljeno

dejstvo, da računovodski servisi naročnikom izvajajo zgolj rutinsko delo in zelo malo časa posvetijo svetovanju, analiziranju in pomoči pri drugih poslovnih odločitvah.

Tabela 7: Poraba časa za računovodsko analiziranje; stanje 2003

Računovodsko analiziranje	Število servisov
0 %	139
nad 0 % do 5 %	100
nad 5 % do 10 %	64
nad 10 %	19
skupaj	322
povprečje	4,3

Vir: R. Horvat, Računovodski servisi v Sloveniji, 2003, str. 80.

Tabela nam nazorno kaže, da servisi zelo malo časa oziroma skoraj nič celotnih zmogljivosti namenjajo računovodskemu analiziranju, v povprečju 4,3 %, kar je za mala podjetja- naročnike, ki tako zadevo potrebujejo pri svojih odločitvah, premalo.

Tabela 8: Poraba časa za pomoč pri poslovnem odločanju; stanje 2003

Pomoč pri poslovnem odločanju	Število servisov
0 %	160
nad 0 % do 5 %	109
nad 5 %	53
skupaj	322
povprečje	3

Vir: R. Horvat, Računovodski servisi v Sloveniji, 2003, str. 80.

Iz tabele je razvidno, da kar 160 od 322 proučevanih servisov sploh ne posveča svojih zmogljivosti pomoči pri poslovnem odločanju, v povprečju pa 3 % celotnih zmogljivosti. Ta tabela prikaže dvojje: neustrezno strokovno znanje, po drugi strani pa nezahtevnost lastnikov – naročnikov. Iz teh treh tabel lahko sklepamo, da je storitvena širina slovenskih računovodskih servisov omejena zgolj na knjigovodenje ter da je informacijska vloga do naročnikov pri večini drugotnega pomena.

Pri storitveni širini je treba poudariti, da je zelo odvisno, za kakšne naročnike dela računovodski servis. Če računovodski servis dela le za samostojne podjetnike, mu je potrebno pošiljati veliko manj poročil, kot če so naročniki pravne osebe. Nadalje je odvisno, ali naročnik posluje s tujino ali ne. Naj naštejemo le nekaj poročil, ki jih je potrebno pošiljati:

- **Obrazec za DDV-O:** obračun DDV-ja morajo poslati vsi, ki so zavezanci za DDV. Glede na promet je poročilo lahko mesečno ali pa tromesečno. Poročilo vsebuje osnovo za DDV, vstopni in izstopni DDV ter razliko, ki jo je potrebno doplačati ali pa je vrnjena.

- **REK-1 in IREK:** davčni zavezanec, ki je plačnik davka, mora obvezno predložiti obračun REK-1 na dan izplačila dohodkov iz delovnega razmerja. Na obračunu plačnik davka prikaže podatke o izplačanih dohodkih iz delovnega razmerja, ki se všttevajo v davčno osnovo za dohodnino oziroma se od njih obračunavajo in plačujejo prispevki za socialno varnost. Po 1. 7. 2008 so plačniki davka dolžni voditi evidence tudi po posameznem davčnem zavezancu o dohodkih ter o odtegnjenih davkih in druge za pobiranje davkov potrebne evidence, določene z ZDavP-2 ali zakonom o obdavčenju na individualnih REK obrazcih.
- **Intrastat:** podjetja-poročevalske enote, ki jih določi Statistični urad RS, morajo mesečno poročati o svoji blagovni menjavi znotraj Skupnosti.
- **Statistika finančnih računov za Banko Slovenije:** podatki o stanjih finančnih sredstev in obveznostih na finančnih računih in o transakcijah ter vrednostnih spremembah v finančnih sredstvih in obveznostih v poročevalskem obdobju, ki jih rezidenti izkazujejo kot terjatev ali obveznost do drugih enot oziroma sektorjev v domačem gospodarstvu oziroma do enot iz tujine. Poroča se štirikrat letno.
- **Poročilo o kratkoročnih terjatvah in obveznostih iz poslovanja z nerezidenti:** mesečno poročajo pravne osebe, ki poslujejo s tujino.
- **Podatki o plačah na AJPES:** AJPES sprejema in obdeluje podatke o izplačanih plačah in regresu za letni dopust poslovnih subjektov za namene statističnih raziskovanj in za zagotavljanje javnosti plač v javnem sektorju. Pravne osebe javnega in zasebnega sektorja poročajo o izplačanih plačah na Obrazcu 1-ZAP/M, o izplačanem regresu za letni dopust pa na Obrazcu Izplačilo regresa za letni dopust. Za potrebe Statističnega urada Republike Slovenije AJPES zbira podatke za izvajanje statističnega raziskovanja o številu zaposlenih oseb glede na število plačanih delovnih ur in po višini bruto plače na Obrazcu ZAP-STRU/L in za izvajanje statističnega raziskovanja Anketa o strukturi plače za leto 2006 na Obrazcu ZAP-SP/4L.
- **Rekapitulacijsko poročilo:** vsak davčni zavezanec, identificiran za DDV, mora davčnemu organu predložiti rekapitulacijsko poročilo o osebah, identificiranih za DDV, katerim je dobavil blago pod pogoji iz 1. in 4. točke 46. člena ZDDV-1, in o osebah, identificiranih za DDV, katerim je dobavil blago, ki mu je bilo dobavljeno na način pridobitve blaga znotraj Skupnosti v skladu s četrtrim odstavkom 23. člena ZDDV-1. Poročilo je tromesečno.

- **INV-1:** podatke o investicijah v osnovna sredstva zbira Statistični urad RS. Vprašalnik je potrebno izpolniti enkrat letno.

Glavna pa so seveda letna poročila: bilanca stanja, izkaz poslovnega izida in priloge, ki so potrebne pri teh poročilih. Računovodski servis se mora torej naročniku prilagajati s svojo ponudbo storitev.

2.6.4 SPECIALIZACIJA PO PRAVNIH OBLIKAH

Po podatkih iz leta 2003 je izključno za samostojne podjetnike posameznike specializiranih kar 9 % računovodskih servisov, od tega kar 96 % takšnih, ki so tudi sami samostojni podjetniki posamezniki (Hrovat, 2003, str. 82).

2.6.5 ZAVAROVANJE

Računovodski servisi so pomemben člen malega gospodarstva, največji uporabniki njihovih storitev pa so male družbe in zasebniki, ki servise najemajo zlasti zaradi visokih stroškov, povezanih z razvojem lastnega računovodstva. Servisi zanje oblikujejo celovite in verodostojne računovodske informacije v duhu zakona o gospodarskih družbah in slovenskih računovodskih standardov. Računovodski servisi v našem pravnem sistemu odgovarjajo po Zakonu o obligacijskih razmerjih, Zakonu o gospodarskih družbah in Zakonu o finančnem poslovanju podjetij. Že zaradi raznovrstnosti del in nenehnih sprememb zakonodaje je pri njihovem delu velika možnost napak, prav to pa je bil eden izmed razlogov, da je Združenje računovodskih servisov svojim članom sklenilo omogočiti ustrezno zavarovanje odgovornosti in pravno zaščito.

Pri zavarovanju pred odgovornostjo se zavarovalnica zavezuje organizirati obrambo računovodskega servisa pred neutemeljenimi zahtevki. V primeru, da gre za kaznivo dejanje, zavarovalnica organizira obrambo v kazenskem postopku, če je to posebej dogovorjeno. Pri takšni vrsti zavarovanja zavarovalnica plača škodo neposredno naročniku kot oškodovancu. Naročnik potem nima pravice do kakršnega koli regresa zoper računovodski servis (Ivanjko, 1999, str. 35). Kalifornijska odvetnika Dean in O'Neal pravita, da narašča število tožb proti računovodskim hišam, pri čemer odškodninski zahtevki nemalokrat tudi presegajo zavarovalno vsoto (Dean & O'Neill, 1996, str. 25).

Po raziskavah iz leta 2003 je bilo približno 26 % slovenskih računovodskih servisov pri zavarovalnicah zavarovanih za povzročitev škode, ki bi jo zaradi napak in nepravilnosti v njihovem delu lahko utrpeli njihove stranke. Zanimiv je podatek, da je v tej skupini 71 % gospodarskih družb (Hrovat, 2003, str. 85).

2.6.7 OGLAŠEVANJE STORITEV RAČUNOVODSKEGA SERVISA

Ponudniki računovodskih storitev v Sloveniji se nahajajo med mlinskimi kamni nasprotujočih si zahtev različnih zainteresiranih segmentov, od dejanskih in možnih odjemalcev do zakonodajalcev, ki še naraščajo, in tržnih sposobnosti, ki stagnirajo (Snoj, 2000, str. 39). Računovodski servisi v Sloveniji ne znajo izkoristiti tržnega prostora za oglaševanje računovodskih storitev. Večina računovodskih servisov je mnenja, da je trženje samo oglaševanje v medijih.

Celovita priprava trženjskih aktivnosti je področje trženja v računovodskih servisih, ki se mu zagotovo godi najslabše. Glavni razlog za to je pomankanje sposobnosti in znanja uprave ter nepripravljenosti vodstva za investiranje v to področje. Ker je od dobre priprave tržnih aktivnosti odvisen njihov uspeh, so trženjski uspehi večine računovodskih servisov zelo skromni. Trženje se izvaja parcialno ali stihijsko. To pomeni, da so izpostavljeni samo posamezni trženjski elementi, kot je na primer cena ali pa pomen širjenja prodaje od ust do ust po zaslugi zadovoljnih naročnikov. Občasno se odločijo za posamezne prodajne akcije, ki ne prinašajo pomembnih rezultatov, ker ni ustreznih predhodnih raziskav, kako bodo vplivale na poslovni rezultat, tudi če bi bil na akcijo močan odziv (Glažar, 2005, str. 43).

Po raziskavah iz leta 2003 tako močno prevladuje promocija – dober glas s povprečno 74 udeležbenimi točkami od 100 možnih, kot pomembna pa mu sledi le še direktna ponudba s povprečno 13 točkami. Pripoznavne možnosti v tej zvezi so torej izjemno skromne in tako predstavljajo pomembno vstopno oviro začetnikom v dejavnosti (Horvat, 2003, str. 84). Stanje se na tem področju ni prav dosti spremenilo. Po anketi iz leta 2006, ki je bila opravljena na območju Kopra in okolice, v kateri je bilo zajetih 55 podjetnikov, so spraševali, kateri dejavnik je za njih pomemben pri izbiri računovodskega servisa. Za podjetnika sta tako najpomembnejša dejavnika poznavanje osebe, ki opravlja takšno dejavnost, oziroma priporočilo znanca, saj jih je v skupnem seštevku kar 89 % izbralo svoj računovodski servis na podlagi priporočila znanca ali pa poznavanja z osebo, ki opravlja takšno dejavnost. Večina podjetnikov bi se danes odločalo na podoben način, saj bi jih kar 71 % iskalo informacije o novem računovodskem servisu najprej pri svojih znancih, le 12 % na internetu, 10 % v katalogu računovodskih servisov in 7 % drugje (Štuklek, 2006, str. 10).

2.6.8 CENA RAČUNOVODSKIH STORITEV

Osnova za izračun cene računovodskih storitev je računovodska tarifa. Če inflacija v Republiki Sloveniji preseže 2,5 % na letni ravni, se računovodska tarifa enkrat letno

uskladi z inflacijo. Vednar pa po raziskavi iz leta 2003 10 % vprašanih navaja, da teh tarif sploh ne upoštevajo, v pretežni meri naj bi se jih držalo približno 7 %, nadaljnih 78 % pa jih uporablja le kot orientacijo, v povprečju pa so njihove cene nižje. Da imajo višje cene od navedenih, jih je navedlo le 2 % (Hrovat, 2003, str. 83). Zanimivo je tudi, da po podatkih raziskave iz leta 2005, v katero je bilo vključenih 151 podjetnikov, 78,8 % ocenjuje zadovoljstvo glede cene z visokimi ocenami (Podrekar, 2005, str. 41). Torej računovodski servisi v Sloveniji niso dragi.

V tujini cena računovodskih storitev ni tako določena kot v Sloveniji. V Ameriki računovodska podjetja zaračunavajo storitve glede na porabljen čas, nekatera pa imajo fiksne cene za različne storitve. Novinar Boston bussines journal-a Hadzima v članku opozarja na tiste računovodje, ki računajo na uro. Pri tem sta pomembni dve dejstvi. Ali ima oseba, ki to delo opravlja, dovolj izkušenj in znanja ter ali je delo opravljeno učinkovito. Za primer daje mladega računovodja, ki bo porabil zagotovo več časa pri reševanju nekega problema kot starejši, izkušen računovodja in s tem bo tudi pri končni ceni velika razlika (Hadzima, 2005, str. 1).

Vendar pa tu velja dodati, da nizka cena ni vedno najboljša rešitev. Pri iskanju računovodskih servisov mora naročnik izbrati takega, ki bo njegovemu podjetju prinesel dodano vrednost. Tisti računovodski servisi, ki svojo konkurenčno vrednost vidijo v nizkih cenah, ponavadi ponujajo nezahtevne storitve in zaposlujejo manj izobražen kader.

3 RAČUNOVODSKI SERVISI V ZGORNJEM POSOČJU

Dejavnost računovodskih servisov v zgornjem Posočju je ravno tako kot na ravni Slovenije še relativno mlada panoga.

3.1 RAZVOJ RAČUNOVODSKIH SERVISOV V ZGORNJEM POSOČJU

V občinah Tolmin, Kobarid in Bovec so bili v letu 1991 ustanovljeni štirje računovodski servisi, in sicer 2 v občini Tolmin (Slleme Ozebek & Co. d. n. o. in Tolminka d. o. o.) ter dva v občini Bovec (Čompa d. o. o. in Traft d. o. o.). Ti štirje računovodski servisi delujejo še danes. Pri tem je zanimivo tudi, da so vsi štirje najstarejši servisi gospodarske družbe in ne samostojni podjetniki, ki prevladujejo v tej panogi tako v Sloveniji kot v zgornjem Posočju. V Tabeli 9 (na str. 26) prikazujem ustanavljanje računovodskih servisov po letih v vseh treh zgornjesoških občinah.

Tabela 9: Ustanovljane računovodskih servisov po letih in pravnoorganizacijski obliki v zgornjem Posočju; AJPES, 2008

Leto ustanovitve	Gospodarska družba	s. p.	Skupaj
1991	4	0	4
1992	1	0	1
1993	1	1	2
1994	2	12	14
1995	0	2	2
1996	1	1	2
1997	0	1	1
1998	0	3	3
1999	1	0	1
2000	0	4	4
2001	0	6	6
2002	0	3	3
2003	0	5	5
2004	1	4	5
2005	0	1	1
2006	0	3	3
2007	0	0	0
2008	0	1	1

Vir: Agencija za javnopravne evidence in storitve, 2008.

Iz tabele lahko razberemo, da je bilo v letu 1994 ustanovljenih največ računovodskih servisov v zgornjem Posočju, in sicer 14 (2 gospodarski družbi, 12 samostojnih podjetnikov). Glede na to, da je povprečje na novo ustanovljenih računovodskih servisov 3,2 na leto, leto 1994 zelo varira od ostalih. Vzrok za to lahko iščem v tem, da je bilo takrat v Sloveniji ustanovljenih veliko podjetij, povpraševanje po računovodskih storitvah se je povečalo, zakoni in predpisi so se začeli spreminjati, sprejeti so bili Slovenski računovodski standardi itd. Zanimiv je tudi podatek, da je bilo od leta 1991 pa do leta 1994 ustanovljenih 8 gospodarskih družb, od leta 1995 pa do leta 2008 pa le še 3. Tako predstavljajo gospodarske družbe 19 % vseh ustanovljenih računovodskih servisov, samostojni podjetniki pa kar 81 %.

Po podatkih bonitete.si je od 58 ustanovljenih računovodskih servisov v zgornjem Posočju od leta 1991 naprej danes aktivnih še 50. Tako je v občini Bovec aktivnih 8 računovodskih servisov, v občini Kobarid prav toliko ter v občini Tolmin 34 računovodskih servisov (Bonitete.si, 2008).

Povprečna doba opravljanja dejavnosti računovodskih servisov v zgornjem Posočju

V Tabeli 10 (na str. 27) prikazujem povprečno dobo opravljanja dejavnosti računovodskega servisa. Povprečna doba opravljanja dejavnosti je najvišja v občini

Kobarid, in sicer 11,1 leta, sledi ji občina Tolmin z 9,67 leta ter občina Bovec z 9,22 leta. Povprečje v vseh treh občinah je 9,99 leta.

Tabela 10: Povprečna doba opravljanja dejavnosti, 2008

Občina	Povprečna doba opravljanja dejavnosti
Tolmin	9,67
Kobarid	11,1
Bovec	9,22
SKUPAJ	9,996

Vir: Agencija za javnopravne evidence in storitve, 2008.

Glede na to da imam za celotno Slovenijo podatke o povprečni dobi opravljanja dejavnosti za leto 2003, sem izračunala podatke za to leto in izračun povprečja v treh severnoprimerjskih občinah je 9,54 leta opravljanja dejavnosti, torej za 1,84 leta več, kot po podatkih iz anket ZRS.

Kot zanimivost naj navedem še to, da je v vseh treh občinah po podatkih AJPEŠ-a le 6 predstavnikov moškega spola, ki imajo glavno dejavnost registrirano pod 69.200, kar predstavlja le 12 % vseh aktivno registriranih. V tujini je to drugače. Čeprav je preko 40 % žensk na novo zaposlenih v računovodstvu, imajo večja računovodska podjetja tradicijo moške dominantnosti in visoke tekmovalnosti (Barker & Monks, 1998, str. 119). Ženske dosegajo tudi visoke rezultate iz računovodskih izpitov (ICAEW, 1995), toda zelo malo žensk doseže visok položaj v dobrem računovodskem podjetju. To je posledica tega, da ima računovodski poklic tradicionalno daljši delovni dan kot drugi običajni poklici, in ženska z družino tega ne zmore (Smithson, Lewis, Cooper & Dyer, 2004, str. 119). Vzrok, da so v Posočju lastnice računovodskih servisov ženske, vidim v tem, da so bile skorajda vse zaposlene pred ustanovitvijo servisa v večjih podjetjih in so si že takrat ustvarile družine.

3.2 ANALIZA RAČUNOVODSKIH SERVISOV V ZGORNJEM POSOČJU

V nadaljevanju diplomskega dela bom predstavila analize anket računovodskih servisov, ki sem jih opravila na podlagi vprašalnika v zgornjesoških občinah.

3.2.1 OPIS METODOLOGIJE

Predmet proučevanja so računovodski servisi v treh zgornjesoških občinah: Tolmin, Kobarid in Bovec.

Oprelitev raziskovalnega problema

Odločitveni raziskovalni problem je bil, ugotoviti kakšno je stanje računovodskih servisov v Posočju. Poleg tega pa tudi pridobiti mnenja vodij računovodskih servisov o kakovosti storitev, ki jih računovodski servisi v Sloveniji ponujajo.

Cilj raziskave

Cilji moje diplomske naloge z naslovom Razvoj in kakovost računovodskih servisov v zgornjem Posočju so:

- opredelitev glavnih značilnosti računovodskih servisov v zgornjem Posočju,
- opredelitev kakovosti računovodskih servisov,
- ugotoviti, ali so računovodski servisi v Posočju primerljivi s servisi v Sloveniji.

Omejitve raziskave

Kot temeljno omejitev bi navedla nezainteresiranost anketirancev oziroma računovodskih servisov za sodelovanje v anketi. Vzrok za to lahko poiščemo v tem, da je anket iz dneva v dan več in so ljudje tega naveličani, ter delno tudi v pomanjkanju časa.

V opravljanju raziskave sem bila omejena tudi s tem, da računovodski servisi, ki imajo svojo spletno stran oziroma objavljen e-mail, tega ne uporabljajo. Zato sem se po začetnem neuspehu odločila izvesti anketo po predhodnem telefonskem dogovoru, po dogovoru preko znancev ali kar z osebnim obiskom.

Potek raziskave

Raziskavo sem izvedla z iskanjem primarnih podatkov. Te podatke sem izvedla z metodo ustnega spraševanja in pisnega preko elektronske pošte, in sicer z uporabo anketnega vprašalnika (Priloga 1). Vprašalnik je vseboval odprta nestrukturirana vprašanja, dihonomna vprašanja in vprašanja z več odgovori.

Izpolnjevanje vprašalnika je potekalo preko elektronske pošte računovodskih servisov, po predhodnem telefonskem dogovoru. Nekaj računovodskih servisov pa sem obiskala osebno in tako pridobila izpolnjen vprašalnik.

Vzorec raziskave

Bistvo vzorca je, da informacij, ki jih želimo dobiti, ne iščemo od vseh ljudi, ampak samo od relativno majhnega dela ljudi, ki ga imenujemo vzorec, morajo pa imeti enake značilnosti kot celotna opazovana populacija (Damjan & Možina, 1998, str. 232).

Bistvena komponenta načrta raziskave je oblikovanje vzorca. Pri določanju vzorca moramo odgovoriti na tri vprašanja (Mumel, 1998, str. 29):

1. koga raziskovati (enota vzorca),
2. koliko raziskovati (velikost vzorca) in
3. kako jih izbrati (postopek izbiranja vzorca).

Vzorec anketiranih računovodskih servisov je bil zasnovan na verjetnosti, in sicer priložnostni vzorec. Vzorec sem določila na osnovi svoje lastne presoje in tako določila, da bodo v vzorec zajeti računovodski servisi v zgornjem Posočju.

V primarni vzorec je bilo tako izbranih 40 računovodskih servisov na območju celotnega Posočja. Izvajanje ankete se je začelo 12. 05. 2008 in je trajalo do 15. 07. 2008. Do tega datuma sem prejela 17 izpolnjenih anket. To pomeni 43 % vseh anketiranih, ki so registrirani pod računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti ter davčno svetovanje. Od enega podjetja sem dobila odgovor, da se ne ukvarja z dejavnostjo, ki jo opravlja tipičen računovodski servis, ampak opravlja le dejavnost revizije, zato niso izpolnili ankete.

3.2.1 ANALIZA REZULTATOV

Kot sem že napisala, je v analizo vključenih 17 računovodskih servisov, od tega 14 samostojnih podjetnikov, 2 družbi z omejeno odgovornostjo ter ena z neomejeno odgovornostjo.

Doba opravljanja dejavnosti

Povprečna doba opravljanja dejavnosti anketiranih servisov je 13 let. Vseh sedemnajst anketirancev je odgovorilo, da so pred ustanovitvijo svojega računovodskega servisa delali v večjih podjetjih, predvsem v računovodstvu. Niti eden tako ni brez izkušenj ustanovil računovodskega servisa. Ta podatek je pomemben tudi zaradi kakovosti računovodskih storitev.

Število zaposlenih

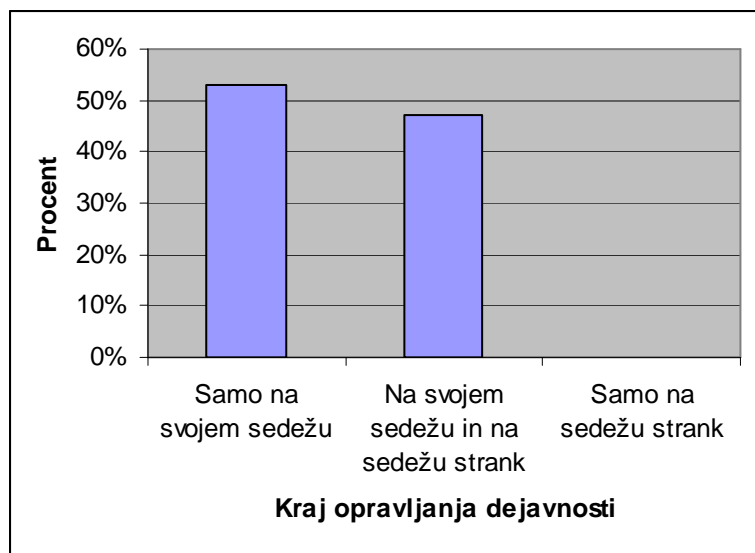
Vzorec 17 podjetij iz raziskave kaže, da naj bi povprečen računovodski servis v Posočju (samo)zaposloval 1,5 delavca, kar je pod povprečjem Slovenije. Tukaj moram dodati, da je sedem računovodskih servisov v anketi dopisalo, da se poslužujejo pomoči preko študentskih servisov. Iz raziskave je torej razvidno, da v zgornjem Posočju v tej dejavnosti ni velikih podjetnikov in kot kaže anketa tudi v bodoče ne bo sprememb. Kar 12 anketiranih računovodskih servisov je odgovorilo, da se v prihodnosti ne nameravajo

širiti. Pri tem pa naj omenim podatek, da se vse tri anketirane gospodarske družbe nameravajo širiti.

Kraj opravljanja dejavnosti

V anketi je zastavljeno vprašanje, ali računovodski servis opravlja storitve samo na svojem sedežu, samo na sedežu strank ali oboje. Rezultate predstavljam v Sliki 1. Kar 53 % anketiranih računovodskih servisov opravlja svoje storitve tako na svojem sedežu kot na sedežu strank, niti eden pa ne opravlja storitev samo na sedežu strank. V tem vidim konkurenčno prednost za tiste, ki odhajajo tudi na sedeže strank, saj so bolj fleksibilni. Tudi stranke so vedno bolj zahtevne in zahtevajo, da je vsa njihova dokumentacija spravljena na njihovem sedežu. Pomembni dokumenti se namreč pogosto izgubijo, če servis opravlja storitve le na svojem sedežu. Iz pogovorov, ki sem jih imela z anketiranci, sem razbrala, da je problem v naročnikih računovodskih storitev. Velikokrat se namreč zgodi, da naročnik prinese dokumentacijo zadnji dan pred oddajo različnih poročil ali pa jih sploh ne prinese. Največje težave se pojavljajo pri majhnih naročnikih (samostojnih podjetnikih), ki so tromesečni zavezanci za DDV. Veliko je takih, ki vso svojo dokumentacijo prinesejo tik pred oddajo. Po drugi strani pa se z napredno informacijsko tehnologijo vedno bolj uveljavljajo elektronski dokumenti, ki ne zahtevajo, fizične dostave dokumentov, ampak jih naročnik lahko dostavi kar v elektronski obliki. Vendar pa tak informacijski sistem v zgornjem Posočju še ni razvit oziroma je zelo malo takšnih servisov, ki že ponujajo tako storitev.

Slika 1 : Grafični prikaz po kraju opravljanja storitev računovodskih servisov v Posočju, 2008

Vir: anketni vprašalnik, vprašanje 7

Izobrazba

Izobrazbena struktura v Posočju je še vedno zelo nizka. Kar 87 % zaposlenih v anetiranih računovodskih servisih ima srednješolsko izobrazbo. Rezultate ankete predstavljam v Tabeli 11. To situacijo bi lahko povezala z dobo opravljanja dejavnosti, saj je bila večina računovodskih servisov v zgornjem Posočju ustanovljena nekje do leta 2000. Kot sem že napisala, so vsi lastniki računovodskih servisov pred ustanovitvijo delali kot računovodje v drugih podjetjih. Torej so ti lastniki računovodskih servisov začeli delati, ko visoke in višje šole pri nas še niso bile tako razvite oziroma se številni mladi po srednji šoli niso odločali za nadaljnji študij. Po anketah sodeč pa imajo računovodski servisi, ki zaposlujejo ljudi mlajše od 32 let, višjo izobrazbeno strukturo.

Tabela 11: Izobrazbena struktura zaposlenih v računovodskih servisih v Posočju, 2008

Izobrazba	S.P.	Gospodarske družbe	SKUPAJ
V.	17	3	20
VI.	2	0	2
VII.	0	2	2
VIII.	0	0	0
SKUPAJ	19	5	24

Vir: anketni vprašalnik, vprašanje 5

Kar se tiče pridobljenih strokovnih certifikatov oziroma nazivov je v anketnem vprašalniku vprašanje, ali ima kdo od zaposlenih opravljen izpit pri GZS. Med 17 anketiranimi podjetji ima ta naziv le eno podjetje. Po podatkih ZRS decembra 2006 imajo v vseh treh severnoprimorskih občinah listino za vodenje računovodskega servisa le 4 osebe. Če povzamem, so računovodski servisi v Posočju po izobrazbi na nizki ravni, kar bo potrebno v prihodnosti izboljšati.

Tabela 12: Število udeležb seminarjev na zaposlenega v enem letu, 2008

Število udeležb na zaposlenega v enem letu	Število servisov
0	0
> 0 DO 1	1
> 1 DO 2	1
> 2 DO 3	3
> 3 DO 4	4
> 4 DO 5	7
> 5 DO 6	1
> 6	0
SKUPAJ	17
POVPREČJE	2,125

Vir: anketni vprašalnik, vprašanje 12

Iz tabele 12 (na str. 31) je razvidno, da naj bi servisi povprečno beležili 2,125 udeležbe na zaposlenega v enem letu, kar je precej solidno. Primerjamo lahko tudi s podatki za celotno Slovenijo, kjer je v letu in pol povprečna usdeležba na zaposlenega 2,2. Torej se računovodski servisi dobro udeležujejo seminarjev, saj nobeden ni napisal, da se seminarjev ne udeležuje. Na vprašanje, kakšni seminarji naj bi to bili, jih je večina odgovorila, da se udeležujejo seminarjev, ki zajemajo aktualne teme, predvsem z davčnega področja. Obiski seminarjev so v odvisnosti sprememb zakonov in davčnih predpisov. Iz pogovorov pa sem izvedela, da je dosti takih, ki se udeležijo večdnevni seminarjev z vsemi novostmi, ki jih mora dober računovodja vedeti.

Zaposleni v računovodskih servisih se lahko dodatno izobražujejo s prebiranjem različnih revij. V diplomski nalogi sem že našela, katere so najpogostejše revije s tega področja v Sloveniji. V Tabelah 13 in 14 predstavljam, kakšno je stanje prebiranja revij v občinah Bovec, Kobarid in Tolmin.

Tabela 13: Število revij, ki jih berejo računovodski servisi, 2008

Število revij	Število servisov
0	1
1	1
2	5
3	6
4	3
5	1
nad 5	0
SKUPAJ	17
POVPREČJE	2,43

Vir: anketni vprašalnik, vprašanje 13

Kot je razvidno iz tabel, samo en anketiran računovodski servis ne prebira strokovnih revij, večina pa prebira od 2 do 3 strokovne revije. Računovodski servisi v zgornjem Posočju so tako po branju strokovnih revij na podobnem položaju kot celotna Slovenija. Kar 8 anketiranih računovodskih servisov pa je napisalo, da se poslužuje storitev internetnih strokovnih strani, česar nisem vštela v zgornjo tabelo.

Tabela 14: Revije in število računovodskih servisov, ki jih prebirajo, 2008

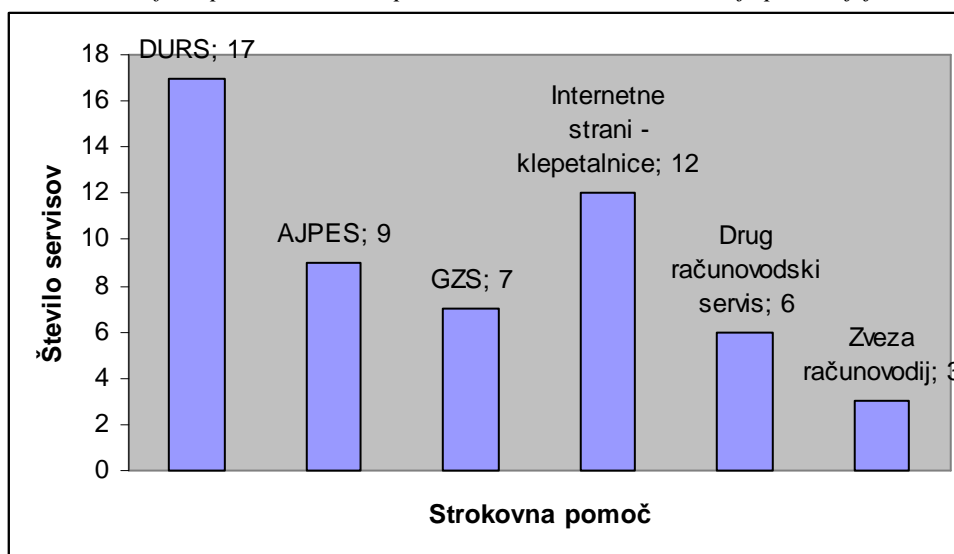
REVIJA	ŠTEVILO SERVISOV, KI JO PREBIRAJO
IKS	13
Obrtnik	11
Davčni bilten	3
Verlag Dashofer	6

Vir: anketni vprašalnik, vprašanje 13

Vidimo, da reviji IKS in Obrtnik krepko prednjačita pred ostalimi, kar velja tudi na ravni celotne Slovenije. Vedno bolj se uveljavljajo priročniki Verlag Dashofer, saj je njihova uporaba vsako leto višja, tako imajo od leta 2003, ko so prišli v Slovenijo, že 87.000 bralcev (Verlag Dashofer, 2008). V anketi, ki jo je izvedla ZRS leta 2003 za računovodske servise v Sloveniji, tako ta zbirka priročnikov še ni bila omenjena. Anketiranci pa so kot strokovne revije navajali še: Finance, Denar, Kapital, Uradni list in Uspešna prodaja. Glede na tabeli 13 (na str. 32) in 14 (na str. 32) lahko sklepam, da je branje revij v zgornjem Posočju v primerjavi s Slovenijo solidno.

Poleg vsega naštetega se lahko računovodski servisi obrnejo tudi na strokovno pomoč državnih inštitucij. V anketi sem vprašala, katere strokovne pomoči se poslužujejo računovodski servisi v zgornjem Posočju. Rezultati so predstavljeni v Sliki 2. Vseh 17 anketirancev se poslužuje pomoči Davčne uprave Republike Slovenije (DURS), kar je razumljivo, saj je to tudi najpomembnejše področje za računovodje. DURS-u sledijo internetne klepetalnice, AJPES, GZS, strokovna pomoč drugih računovodskih servisov ter Zveza računovodij Slovenije.

Slika 2: Grafični prikaz strokovne pomoči in število servisov, ki se je poslužujejo, 2008

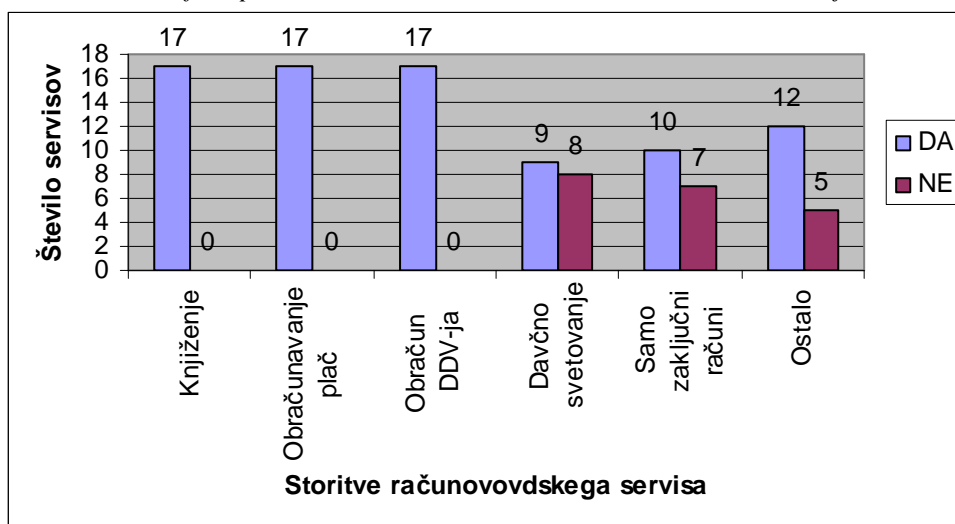

VIR: anketni vprašalnik, vprašanje 14

Storitvena širina

Naslednja vsebina, ki sem ji namenila prostor v moji raziskavi, je storitvena širina. Računovodske servise sem povprašala, katere storitve opravljajo za svoje naročnike. Na voljo sem jim dala štiri odgovore, in sicer: a. računovodske – knjiženje, obračunavanje plač in obračun DDV-ja, b. davčno svetovanje, c. zaključne račune ter d. ostalo. Rezultati so predstavljeni v Sliki 3 (na str. 34).

Slika 3: Grafični prikaz storitvene širine računovodskih servisov v Posočju, 2008

Vir: anketni vprašalnik, vprašanje 10

Poudariti moram, da sem pri vprašanju o zaključnih računih imela v mislih samo tiste zaključne račune, ki jih računovodski servisi opravijo za stranke, ki niso stalne (npr. zaključni račun za društva), ker sklepam, da vsak računovodski servis, ki opravlja skozi celotno leto stranki računovodske storitve, naredi tudi zaključne račune. Tako kar 10 anketiranih računovodskih servisov dela zaključne račune strankam, ki niso stalne. Vzrok za to vidim v velikem številu društev ter majhnih samostojnih podjetnikov. Po podatkih spletne strani bonitete.si je bilo na dan 4. 8. 2008 v vseh treh posoških občinah 298 društev ali zvez društev. Rezultati analize so pokazali, da knjiženje še vedno prevladuje, ravno tako vsi servisi obračunavajo DDV-ja ter plače, kar je seveda logično, saj naj bi bile to osnovne storitve, ki jih računovodski servis mora ponuditi svoji stranki. Z davčnim svetovanjem se ukvarja devet od sedemnajstih računovodskih servisov, kar znaša več kot 50 %. Menim, da ta rezultat ni slab, vseeno pa se vidi, da ta storitev zahteva večjo raven znanja ter sprotno sledenje spremembam zakonodaje. Pod razne druge storitve so servisi navajali: razna administrativna dela, izdelava elaboratov npr. za kredit, pregled dohodninskih obrazcev za fizične osebe itd.

Naredila sem tudi primerjavo anketiranih podjetij glede na udeležbo na seminarjih, branje strokovnih revij ter davčno svetovanje. Rezultati so pričakovani, saj tisti računovodski servisi, ki se udeležujejo treh ali več seminarjev ter berejo tri strokovne revije ali več, nudijo davčno svetovanje. Pod ostalo pa so računovodski servisi pisali storitve, ki jih poleg naštetih ponujajo svojim strankam. V analizi sem jih uvrstila v dve skupini, in sicer pod administracijo ter izdelavo raznih elaboratov. Kar devet analiziranih računovodskih servisov ponuja vse našteje storitve, kar pomeni kakovostno ponudbo računovodskih servisov v Posočju.

Računovodski informacijski sistem

Pri storitveni širini računovodskega servisa je pomembno tudi, kakšen računovodski informacijski sistem uporabljajo računovodski servisi. Za računovodske informacijske sisteme je značilna velika količina obdelave podatkov, ki je sestavljena iz zbiranja, obdelave in shranjevanja podatkov ter priprave dokumentov. Obdelava pomeni preoblikovanje nizov simbolov z namenom, da se poveča njihova uporabnost (Grošelj, Prešeren, 2000, str. 66).

Če želi računovodski servis kakovostno opravljati računovodska opravila za podjetje, mora poskrbeti za nakup računalniške in programske opreme, ki bo to omogočila. Sodobnejši programi so uporabniku prijazni in ga vodijo po programu z raznimi oblikami pomoči, tako da ni potrebno poznavanje posebnih veščin za delo z računalniškim programom (Stanko, 2000, str. 83). Še pred leti so bili programi napisani v okolju DOS, danes pa že skoraj vsi delujejo v okolju Windows. Informacijska tehnologija je že tako napredovala, da so nekateri programi dostopni preko interneta.

V anketi sem računovodske servise povprašala, kateri računovodski informacijski sistem uporabljajo. V odgovorih se je pojavilo kar osem različnih ponudnikov. Nekateri servisi uporabljajo več programov: enega za knjiženje, enega za obračunavanje plač, itd. Računovodski servisi, ki imajo le manjše naročnike, uporabljajo programe, ki so enostavni in imajo omejene možnosti. Servisi, ki delajo za večja podjetja in imajo tudi proizvodnjo, pa morajo imeti programe, ki imajo celovite rešitve od proizvodnje, materialnega poslovanja do knjiženja.

Število strank ter njihova pravnoorganizacijska oblika

Anketirane računovodske servise sem vprašala, koliko strank imajo ter kakšne vrste strank so po pravnoorganizacijski obliki. Po podatkih bonitete.si je bilo na dan 4. 8. 2008 v treh zgornjesoških občinah 1269 samostojnih podjetnikov, 343 družb z omejeno odgovornostjo, 37 družb z neomejeno odgovornostjo ter 9 delniških družb. Analiza anket je pokazala, da naj bi v povprečju imel računovodski servis 32,5 stranke. Trije računovodski servisi niso želeli odgovoriti na to vprašanje.

V tabeli 15 (na str. 36) prikazujem skupno število strank, ki jih imajo anketirani računovodski servisi v občinah Bovec, Kobarid in Tolmin. V anketo niso vključeni štirje računovodski servisi, ki niso želeli odgovarjati, katere pravnoorganizacijske oblike so njihovi naročniki. Ker v zgornjem Posočju prevladujejo samostojni podjetniki, prevladujejo tudi kot naročniki računovodskih storitev. V povprečju pride na anketiran računovodski servis kar 20 samostojnih podjetnikov, 6 družb z omejeno odgovornostjo, ena družba z neomejeno odgovornostjo ter dve društvi. Če primerjamo te podatke s

podatki za vse poslovne subjekte, pridemo do podobnih ugotovitev. Tako velja, da v povprečju pride na računovodski servis v zgornjem Posočju 24 samostojnih podjetnikov, 7 družb z omejeno odgovornostjo, ena družba z neomejeno odgovornostjo ter šest društev. Pri društvih pride do odstopanja, ker so anketirani računovodski servisi ogovarjali le o stalnih stankah, društva pa so večinoma le občasne stranke.

Tabela 15: Število strank anketiranih računovodskih servisov in povprečje, 2008

	Samostojni podjetnik	Družba z omejeno odgovornostjo	Družba z neomejeno odgovornostjo	Društva
Skupno število strank anketiranih podjetij	338	89	9	32
Povprečje strank na računovodski servis	19,9	5,6	0,6	1,9

Vir: anketni vprašalnik, vprašanje 8 in 9

Naj kot zanimivost povem, da sta dva anketirana računovodska servisa specializirana izključno za samostojne podjetnike posameznike in sta tudi sama po pravnooragnizacijski obliki samostojna podjetnika.

Zavarovanje

V anketi je vprašanje, ali je računovodski servis zavarovan za povzročitev škode, ki bi jo zaradi napak utrpeli naročniki računovodskih storitev. Samo štirje anketirani računovodski servisi so odgovorili pritrdilno, kar predstavlja 24 % anketirancev in je nekoliko nižje kot na ravni Slovenije.

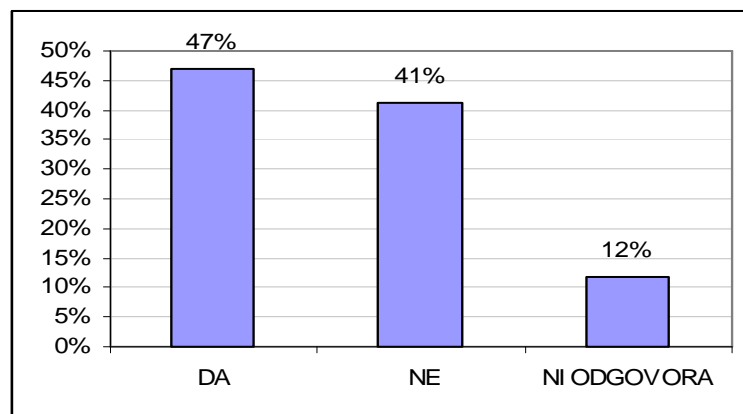
Oglaševanje računovodskih storitev

Oglaševanje računovodskih storitev v zgornjem Posočju nikakor ni razvito področje. Kar 95 % anketiranih računovodskih servisov je na vprašanje, ali promovirajo svoj računovodski servis, odgovorilo negativno. Odgovori so vsekakor povezani z vprašanjem, katera oblika reklame je po mnenju servisov najboljša za računovodski servis. Vsi anketiranci so odgovorili, da je najboljša reklama kakovostno opravljene storitve, na drugem mestu sledijo zadovoljne stranke. Samo eden je odgovoril, da so to internetne strani, niti eden pa ne bi oglaševal na radiu ali televiziji. Menim, da problem ni v tem, da servisi ne bi znali oglaševati svojih storitev, ampak je to manjše območje, na katerem se ljudje med seboj dobro poznajo. Podjetniki poznajo večino računovodskih servisov in se odločajo glede na poznanstva in priporočila, nikakor pa se ne odločajo za izbiro računovodskega servisa preko interneta, radia in podobno.

Kakovost računovodskih servisov

Na koncu vprašalnika sem zastavila tri vprašanja o kakovosti. Ali so računovodski servisi v Sloveniji kakovostni? Ali je prav, da lahko računovodski servis ustanovi vsaka oseba ne glede na svoje znanje? Ali bi bilo za to področje potrebno sprejeti zakon? Priznati moram, da sem pričakovala drugačne rezultate glede na to, da so o svojem delu oziroma kakovosti dejavnosti odgovarjali računovodski servisi. Rezultate ankete predstavljam v Sliki 4.

Slika 4: Grafični prikaz kakovost računovodskih servisov, 2008

Vir: anketni vprašalnik, vprašanje 18

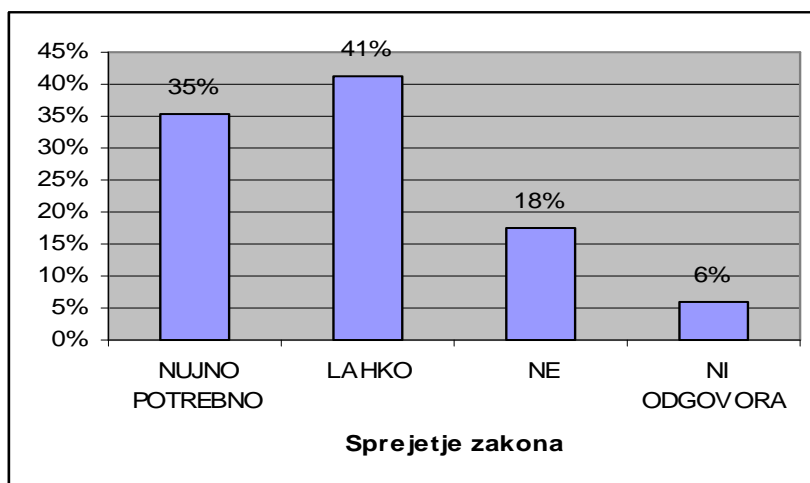
Le 47 % anketiranih računovodskih servisov v zgornjem Posočju je mnenja, da so računovodski servisi v Sloveniji kakovostni. Kar 41 % se je odločilo za odgovor, da servisi niso kakovostni. Res je, da so v razgovorih, ki sem jih opravila, anketiranci kolebali, da nekateri servisi so kakovostni nekateri ne, vendar se jih je na koncu veliko odločilo, da v povprečju le niso kakovostni.

Dva anketiranca, kar predstavlja 12 %, na to vprašanje nista želela odgovarjati. Na vprašanje, ali lahko računovodski servis ustanovi vsaka oseba ne glede na svoje znanje, je 71 % odgovorilo da ne, 18 % da lahko, 11 % jih ni odgovarjalo. Tudi pri tem vprašanju so anketiranci razmišljali in veliko jih je bilo mnenja, da kljub končanemu študiju ni nujno, da lahko ustanoviš računovodski servis. Poudarjali so, da so pri ustanovitvi računovodskega servisa zelo pomembne praktične izkušnje in pripravljenost sprotnega izobraževanja.

Na Sliki 5 (na str. 38) je razvidno, da si računovodski servisi želijo nekih zakonskih okvirov, vendar opozarjajo, da naj bo zakon tak, da ne bo naredil več škode kot koristi. Računovodski servis, ki je obkrožil, da to področje ne potrebuje zakona, je svoj odgovor tudi utemeljil: »Področje bi se dalo ustrezno urediti z dopolnitvijo obstoječih predpisov. V naši državi že vrsto let pišejo malo uporabne ali vsaj ne dovolj jasne zakone, ki so

večkrat sami sebi namen, uporabniki pa moramo iskati dodatna pojasnila pri zakonodajalcu, če naj bi opravili svoje storitve zadovoljivo nadzornim institucijam«.

Slika 5: Grafični prikaz sprejetja zakona za področje računovodskih servisov, 2008

Vir: anketni vprašalnik, vprašanje 20

Cena

Po pogovorih z več vodij računovodskih servisov sem se odločila, da vprašanja o ceni računovodskih storitev ne bom vključila v anketo. Sem pa v razgovorih, ki sem jih opravila, povprašala, ali upoštevajo računovodsko tarifo. Prav vsi so mi odgovorili, da jo uporabljajo le okvirno, da pa so njihove cene nižje oziroma obračunavajo popuste (okrog 20 %). Vzrok za tako ravnanje naj bi bila nerazvitost regije, kjer ni takih prihodkov kot na primer v Ljubljanski regiji.

4 PRIMERJAVA RAČUNOVODSKIH SERVISOV V ZGORNJEM POSOČJU S SERVISI V SLOVENIJI

Kot sem že napisala je aktivnih računovodskih servisov v zgornjem Posočju 50, kar predstavlja 1,3 % vseh aktivnih računovodskih servisov v Sloveniji (AJPES). Povprečno število servisov v zgornjesoških občinah je 16,6 %, kar je za 2 odstotni točki manj kot na ravni Slovenije. Povprečno število zaposlenih je v Posočju nižje kot v Sloveniji, kar za 0,6 delavca, saj je bilo v letu 2006 v Sloveniji povprečno zaposlenih 2,34 na računovodski servis. Po nekaterih anketah lahko zasledimo, da so bili v letu 1997 4 redno zaposlenih v računovodskem servisu, leta 1999 pa le 2,18 na servis (Škerjanc, 2003, str. 35). Torej je povprečje zaposlenih v Sloveniji vsako leto okoli 2,3 na servis. Spremembe so tudi v stopnji izobrazbe, saj se počasi povišuje. V Sloveniji ima 58 % zaposlenih v servisih srednješolsko izobrazbo (Hrovat, 2003, str. 76). Če ta podatek primerjam z zgornjim Posočjem, ki ima v letu 2008 kar 87 % srednješolsko izobraženih, pridem do

zaključka, da bo potrebno v zgornjem Posočju na ravni izobrazbe postoriti še marsikaj. Po podatkih Gospodarske zbornice Slovenije sta v letu 2006 imeli listino o vodenju računovodskega servisa 202 osebi, kar je 5,8 % vseh računovodskih servisov. V Posočju so bile leta 2006 le 4 osebe z listino vodenja računovodskega servisa, kar znaša le 8 % vseh računovodskih servisov, vendar je še vedno boljše od povprečja v Sloveniji.

Ker živimo v času nenehnih sprememb, je za sledenje novim zahtevam, novim zakonskim predpisom ... vložiti kar nekaj truda in seveda tudi časa. Za sprotno izobraževanje si tako servisi pomagajo z udeležbami na seminarjih, s strokovnimi revijami ter z drugo strokovno pomočjo. V Sloveniji se zaposleni v povprečju udeležijo 2,2 seminarja na leto ter redno prebirajo v povprečju od 2 do 3 strokovne revije. Tudi po anketah iz Posočja je razvidno, da je to področje enakovredno slovenskemu povprečju, saj servisi beležijo 2,125 udeležbe na seminar, ravno tako pa prebirajo v povprečju od dve do tri strokovne revije. Med strokovnimi revijami tako v zgornjem Posočju kot v celi Sloveniji prevladujeta reviji IKS ter Obrtnik.

Ponudba računovodskih storitev in povpraševanje po teh storitvah se na trgu zelo dobro pokrivata. Izračunanih podatkov v prejšnjih poglavjih za storitveno širino v Sloveniji in Posočju ne morem primerjati, saj je bila anketa zastavljena različno. Razvidno pa je, da računovodski servisi ponujajo svojim obstoječim in bodočim strankam večinoma vsa knjigovodska dela, saj v njihovi ponudbi prevladuje knjiženje dokumentov za poslovne knjige. Tudi ostale storitve, kot so obračuni plač, obračun DDV, sestavljane računovodskih izkazov, si sledijo podobno v Sloveniji kot v zgornjem Posočju.

V Sloveniji deluje veliko število programskih hiš, ki na trgu ponujajo celovite poslovne rešitve. Le-te so namenjene evidenci procesa podjetja in tudi olajšanju računovodskih del. Računovodski servisi izvajajo svoje storitve za večje število podjetij, ki pa se razlikujejo po dejavnostih, velikosti in zahtevah. Za svoje delovanje potrebujejo tako rešitev, ki se lahko nastavlja in prilagaja različnim zahtevam. Glede na to, da se je samo v anketiranih podjetjih v Posočju pojavilo kar osem različnih ponudnikov računovodskih programov, je na ravni Slovenije teh ponudnikov ogromno. Računovodski servisi morajo dobro preučiti program, preden ga kupijo, saj se tudi na trgu računovodskih informacijskih sistemov pojavlja kar nekaj nekakovostnih rešitev.

Računovodski servis naj bi bil organiziran čim bolj po meri naročnika oziroma glavnega uporabnika računovodskih storitev. To pa so menedžerji oziroma lastniki, ki so računovodski servis najeli. Pri vodenju računovodstva za različne organizacijske oblike pravnih oseb mora računovodski servis organizirati delo tako, da izvede specializacijo po posameznih vrstah organizacijskih oblik naročnika. Za vsako organizacijsko obliko se namreč zahteva določena specifična znanja pri vodenju poslovnih knjig in izdelavi

računovodskih izkazov. Specifičnost vodenja različnih organizacijskih oblik je v poznavanju posebnosti računovodskih standardov in specifične zakonodaje za posamezno organizacijsko obliko (Javornik, 2003, str. 21). V veliki večini slovenskih računovodskih servisov prevladujejo naročniki samostojni podjetniki, tudi v zgornjem Posočju. V Posočju je v povprečju kar 20 samostojnih podjetnikov naročnikov na en računovodski servis. V Sloveniji je izključno za samostojne podjetnike specializiranih 9 % računovodskih servisov, v Posočju pa 2 anketirana računovodska servisa, kar znaša 11 %.

Po raziskavah iz leta 2003 je 26 % računovodskih servisov zavarovanih za povzročitev škode, ki bi jo zaradi napak in nepravilnosti v njihovem delu lahko utrpele stranke, v Posočju pa je ta procent nekoliko nižji, in sicer 24 % za leto 2008. Oglaševanje računovodskih storitev v Sloveniji nikakor ni na visokem nivoju. Računovodski servisi svojih storitev v večini primerov sploh ne oglašujejo. Najboljša promocija za njih so kakovostno opravljene storitve in zadovoljne stranke. Oglaševanja na internetu v zgornjem Posočju skorajda ni, saj se le en anketiran računovodski servis poslužuje te storitve. Na internetu je največ promocije računovodskih servisov v Ljubljani in okolici, saj je tam tudi največja konkurenca.

SKLEP

Ponudba računovodskih storitev v Sloveniji je mlada dejavnost, saj se je začela razvijati šele po letu 1990. Do leta 2000 je bilo ustanovljeno veliko število računovodskih servisov, saj je bil takrat največji razmah podjetništva in tudi vstop v panogo ni bil težak. Danes je vstop v panogo nekoliko otežen, saj se naročniki računovodskih storitev odločajo za računovodske servise glede na priporočila znancev oziroma na podlagi dobrega glasu, ki pa ga servis pridobi z leti kakovostnega delovanja. Zaostrovanje konkurenčnega boja med ponudniki računovodskih storitev spodbuja borbo za preživetje. Lastniki računovodskega servisa morajo posvetiti posebno pozornost štirim dejavnikom uspešnosti: pestra ponudba, kakovostne storitve, sprejemljiva cena ter izbira komitentov.

Kot je razvidno iz analiz, v Sloveniji še vedno prevladujejo servisi, ki imajo za glavno storitev knjigovodstvo. Servis mora zagotavljati svojim naročnikom vsaj minimalne, predpisane računovodske informacije, vendar se njegova ponudba ne bi smela končati pri tem. Vedno bolj je pomembno, da zna servis ugoditi svojemu naročniku, ne glede na zahteve, ki so lahko analize računovodskih izkazov, davčno svetovanje, seznanjanje z novimi predpisi in zakoni, kadrovske svetovanje, ... Z raznovrstnostjo storitev servisov pa se pojavi problem kakovosti opravljenih storitev. Dejstvo je, da povprečni

računovodski servisi naročnikom ne nudijo ustrezno kakovostnih storitev, zaposleni v računovodskih servisih tudi nimajo ustrezne izobrazbe, poleg tega pa tudi naročniki niso zainteresirani za dodatne informacije, saj ne vedo, kako si lahko z njimi pomagajo. Računovodski servisi bi morali stranke informirati o uporabnosti računovodskih informacij in jih čim bolj približati uporabnikom. Da slovenski računovodski servisi niso dovolj storitveno "zavedni", kaže tudi uporaba pavšalov kot še vedno prevladujočega načina zaračunavanja računovodskih storitev, s čimer negirajo vlogo storitvenega partnerja v organizacijskem smislu svojih strank in se "prostovoljno" spuščajo na nivo rutinskega izvrševalca njihove nujne izpolnitve zakonskih obvez poročanja. Res pa je, da tisti računovodski servisi, ki svojo konkurenčno vrednost vidijo v nizkih cenah, ponavadi ponujajo nezahtevne storitve in zaposlujejo manj izobražen kader. Uporabniki računovodskih servisov so po večini analiz zadovoljni s svojimi servisi, saj jih večina uporablja zato, ker to od njih zahteva država, oziroma država postavlja previsoke zahteve glede vodenja knjig. Računovodski servis mora paziti, da se ne podredi naročniku in njegovim zahtevam. Naročniki se dostikrat ne zavedajo strokovnosti dela in menijo, da mora računovodski servis knjižiti vse, kar mu posredujejo, ne glede na to, ali s tem krši predpise in znižuje raven kakovosti računovodskih storitev. Odgovornejši in kakovostni računovodski servisi se temu ne uklonijo, tudi če to pomeni izgubo za naročnika, nekateri pa žal popustijo. Pri vseh štirih dejavnikih so računovodski servisi v zgornjem Posočju primerljivi s servisi na celotni ravni Slovenije.

Glede na vse analize računovodskih servisov lahko rečem, da je razvoj te panoge nekje na polovici. Še veliko bo potrebno storiti na področju izobraževanja. Po pogovorih, ki sem jih opravila, si lastniki računovodskih servisov želijo večjega sodelovanja med servisi. S tem bi si servisi lahko delili znanje in tako izboljševali kakovost svojih storitev. Mislim, da bi v zgornjem Posočju lahko ustanovili zvezo, v kateri bi sodelovali servisi iz vseh treh posoških občin. Območje ni tako veliko in lastniki servisov se v večini med seboj poznajo, le povezati bi jih bilo potrebno. V zgornjem Posočju je velik problem samo srednješolska izobrazba in nepripravljenost za širitev dejavnosti. Menim, da bi morali servisi, ki že imajo neko tradicijo, zaposlovati izobražen mlajši kader in si s tem zagotoviti prihodnost ter tudi kavalitetnejše storitve.

Na področju preverjanja kvalitete računovodskih storitev bi se lahko vključile državne inštitucije. Vsak računovodski servis mora za svoje naročnike pošiljati poročila na Davčno upravo RS, AJPES, Carinsko upravo RS ... Na svojih spletnih straneh bi tako inštitucije objavljale servise, ki redno in pravilno pošiljajo poročila, ter servise, ki zamujajo ali pa so njihova poročila z napakami. Naročniki bi si tako lahko ustvarili svoje mnenje o kakovosti servisa in se odločili, kateri servis bodo izbrali.

V diplomski nalogi je razvidno, da so posoški računovodski servisi na podobni ravni kot vsi servisi v Sloveniji po vseh kriterijih, ki sem jih primerjala. Izpostavila sem kriterije, ki bi jih bilo potrebno popraviti oziroma dopolniti. Mogoče bo kateremu računovodskemu servisu moja naloga tudi koristila pri nadaljnjem poslovanju.

LITERATURA IN VIRI

1. Barker, P.C. & Monks, K. (1998). Irish women Accountants and Career Progression. A research note. *Accounting, Organizations and Society*, 23 (8), 813-823.
2. Borštnik, V. (2007). *Elektronsko računovodstvo* [diplomsko delo]. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
3. Bukovšek, P. (2007). Orodje, glava in srce. *Birokrat – revija za podjetniški vsakdan*, 2 (2), 9.
4. Damjan, J. & Možina, S. (1998). *Obnašanje potrošnikov*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
5. Dean, R. J., & O'Neill, M. R. (1996, september). Effective Client – Screening Techniques. *National Public Accountant*. Najdeno 8. junija 2008 na spletnem naslovu http://findarticles.com/p/articles/mi_m4325/is_n9_v41/ai_n25023734.
6. Glažar, T. (2005). *Trženje računovodskih servisov v Sloveniji* [specialistično delo]. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
7. Gildea, D. (2006, 1. junij). The times they are a'changing. *Accounting Technology*. Najdeno 12. junija 2008 na spletnem naslovu <http://www.mywire.com/a/AccountingTechnology/Times-They-Are-AChanging/1773085?extID=10037&oliID=229>
8. Grošelj, B. & Prešeren, S. (2000). *Informatika za podjetnike*. Portorož: Visoka strokovna šola za podjetništvo.
9. Goodeham, N. P., Tobiassen, A., Døving, E. & Nordhang, O. (2004, 22. februar). Accountants as Sources of Business Advice for Small Firms. *International Small business Journal*. str. 5–22.
10. Hadzima, J. (2005). Adding up all the costs: How accounting services are priced. *Boston business Journal*. Najdeno 8. junija 2008 na spletnem naslovu <http://web.mit.edu/e-club/hadzima/adding-up-the-costs.html>.
11. Horvat, R. (2003). Računovodski servisi v Sloveniji. *Zbornik referatov, 5. kongres računovodskih servisov* (str. 69-86). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.
12. Hribar, Z. (2005, avgust). Poročilo o 8. letni konferenci računovodij. *IKS, Revija za računovodstvo in finance* (8), 145-147.
13. Ivanjko, Š. (1999). Odgovornost računovodskih servisov. *Zbornik referatov 1. kongresa računovodskih servisov* (str. 17-35). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.
14. Jang, S. Y. (2005, avgust). The Expansion of Modern Accounting as a Global and Institutional Practice. *International journal of Comparative Sociology*, str. 297-326.
15. Javornik, M. (2003). *Prednosti in slabosti prenosa računovodstva podjetja v računovodski servis* [diplomsko delo]. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

16. *Katalog računovodskih servisov* (2006). Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije, (3), str. 3-5.
17. Koželj, S. (1995). Vsebinske in organizacijske posebnosti računovodskih servisov. *Zbornik referatov 27. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah in reviziji*. Ljubljana: Zveza ekonomistov Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
18. Meall, L. (2008, 2.junij). Will computers be the death of us?. *Accountancy Magazine*. Najdeno 2. junija 2008 na spletnem naslovu http://www.accountancymagazine.com/croner/jsp/Editorial.do?cache=true&channelId=-305535&contentId=969486&BV_UseBVCookie=yes.
19. *Mednarodna zveza računovodij*. Najdeno 5. julija 2008 na spletni strani <http://www.ifac.org/>.
20. Mihelič, K. (2007). *Razvoj metodologije za izračun indeksa proizvajalčevih cen za računovodske storitve* [magistrsko delo]. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
21. Mumel, D. (1998). *Priročnik za vaje iz predmeta Vedenje uporabnikov*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
22. Norman, R. (2002). *Service management: Strategy and leadership in Service Business*. (3th ed.) London: Wiley.
23. Odar, M., Kavčič, S. & Koželj, S. (2003). Organiziranost računovodstva v slovenskih podjetjih. *Revizor*, 14 (6), 24-47.
24. *Podatki o poslovnih subjektih v Posočju*. Najdeno 4. avgust 2008 na spletnem naslovu <http://www.bonitete.si/Default.aspx?stran=Bonitete>.
25. *Podatki o številu oseb, ki so pridobile licenco pri GZS za vodenje računovodskega servisa*. Najdeno 4. avgusta 2008 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zdruzenje_racunovodskih_servisov/katalog_clanov_zrs/katalog_racunovodskih_servisov_z_listino_o_usposobljenosti_za_vodenje_racunovodskega_servisa/osebe_ki_so_pridobile_listino_gzs_za_vodjo_racunovodskega_servisa/celoten_seznam.
26. *Podatki o številu računovodskih servisov*. Najdeno 4. aprila 2008 na spletnem naslovu <http://www.ajpes.si/prs/default.asp>.
27. Podrekar, R. (2005). *Značilnosti ponudbe računovodskih servisov v Sloveniji in raziskava povpraševanja po teh storitvah* [diplomsko delo]. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
28. *Predlog zakona o računovodski dejavnosti*. Najdeno 2. aprila 2008 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/panoge/zdruzenje_racunovodskih_servisov/o_zdruzenju/predlog_zakona_o_racunovodski_dejavnosti.
29. Smithson, J., Lewis, S., Cooper, C. & Dyer, J. (2004, marec). Flexible working and the gender pay gap in the accountancy profession. *Work Employment Society*, str. 115-135.

30. Snoj, B. (2000). Zadovoljstvo odjemalcev in njihovo merjenje v računovodskih servisih. *Zbornik referatov II. Kongresa računovodskih servisov* (str. 25-40). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.
31. *Spletna stran revije Obrtnik*. Najdeno 15. maja 2008 na spletni strani <http://www.ozs.si/obrtnik/prispevek.asp?IDpm=201>.
32. *Spletna stran strokovnih knjig Verlag Dashofer*. Najdeno 5. julija 2008 na spletni strani <http://www.dashofer.si/?section=5>.
33. Stanko, M. (2000). Računalniški programi v Windows okolju. *Zbornik referatov 2. kongresa računovodskih servisov* (str. 81-90). Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije.
34. Škerjanc, M. (2003). *Kakovost računovodenja računovodskih servisov* [diplomsko delo]. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
35. Štuklek, A. (2006). *Načrt trženja računovodskih storitev* [diplomsko delo]. Koper: Fakulteta za management Koper.
36. Taurer, M. (2003). *Razvoj računovodstva v anglosaškem svetu in pri nas* [diplomsko delo]. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
37. Turk, I. (1992). Računovodstvo in letni računovodski izkazi podjetij v novih okoliščinah pri nas. *Podjetje in delo*, (6), 656-661.
38. Turk, I. & Melavc, D. (1994). *Uvod v računovodstvo*. Kranj: Moderna organizacija.
39. Turk, I. (1997a). Temeljni računovodski pojmovnik. *Revizor*, 8 (12), 45 – 80.
40. Turk, I. (1997). *Od zamisli sodobnega računovodstva v Sloveniji do slovenskih računovodskih standardov in revizije*. Maribor: Naše gospodarstvo.
41. *Uvrstitev dejavnosti računovodstva*. Najdeno 1. aprila 2008 na spletni strani <http://www.stat.si/>.
42. Vehar, N. (1998). Kakovost računovodskih servisov pri nas. *IKS, Revija za računovodstvo in finance*, 25 (12), 157 – 195.
43. Vujošević, N. (1996, april). Vodilo za standarde kakovosti ISO 9000. *Gospodarski vestnik*, str. 316-317.
44. Vujošević, N. (2000). *1800 vprašanj o kakovosti : za tiste, ki imajo vpeljan sistem 9001, za tiste, ki se nanj pripravljajo, za tiste, ki o kakovosti resno razmišljajo*. Ljubljana: RR.
45. Zakon o gospodarskih družbah. (2006). *Uradni list RS*. (Št. 42/2006, 19. april 2006).
46. Zakon o revidiranju/ZRev-2. (2008). *Uradni list RS*. (Št. 65/2008, 30. junij 2008).
47. Zemljarič, G. (1995). Vloga in problemi računovodskih servisov ter njihova vloga pri uvajanju SRS. *Zbornik referatov 10. posvetovanja Društva računovodskih in finančnih delavcev Maribor* (str. 58-67). Maribor: Društvo računovodskih in finančnih delavcev Maribor.

PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK

ANKETA

Sem Vesna Ozebek, absolventka Ekonomske fakultete v Ljubljani. Prosila bi Vas, če si vzamete par minut in izpolnite anketo, ki mi bo pomagala pri pisanju moje diplomske naloge (razvoj računovodskih servisov v Posočju). Če na kakšno vprašanje ne želite odgovarjati, naredite črtico.

Že vnaprej se Vam zahvaljujem!

RAČUNOVODSKI SERVIS: _____

1. Koliko časa že imate računovodski servis?

2. Vaša delovna doba?

A.) od vedno v računovodskem servisu

B.) drugje – kje? _____

3. Koliko zaposlenih je v vašem računovodskem servisu?

4. Ali se nameravate v prihodnosti širiti?

5. Kakšno izobrazbeno strukturo imate zaposleni v vašem računovodskem servisu, število?

A.) srednješolsko _____

B.) visokošolsko _____

C.) univerzitetno _____

D.) drugo _____

6. Ali ima kdo od vaših zaposlenih opravljen izpit pri GZS?

7. Ali opravljate računovodske storitve na svojem sedežu ali obiskujete tudi stranke na njihovih sedežih?

A.) samo na svojem sedežu

- B.) na svojem sedežu in na sedežu strank
- C.) samo na sedežu strank

8. Koliko strank imate?

9. Kakšne vrste strank imate glede na njihovo pravnoorganizacijsko obliko in koliko (ali vsaj katere prevladujejo)?

- A.) s.p. _____
- B.) d.o.o. _____
- C.) d.n.o. _____
- D.) d.d. _____
- E.) društva _____

10. Kakšne storitve opravljate za stranke?

- A.) računovodske – knjiženje, obračunavanje plač, obračun DDV-ja
- B.) davčno svetovanje
- C.) samo zaključne račune
- D.) ostalo _____

11. Kakšen program za računovodstvo uporabljate?

12. Ali se zaposleni v vašem računovodskem servisu udeležujejo seminarjev z vašega področja in koliko seminarjev približno obiščete na leto?

- A.) da _____ – katere _____ in koliko? _____
- B.) ne

13. Ali prebirate strokovne revije z vašega področja?

- A.) da- katere? _____
- B.) ne

14. Kam se obrnete po strokovno pomoč, če jo potrebujete (GZS, internetne klepetalnice, DURS, AJPES...)?

15. Ali vaš računovodski servis oglašujete, promovirate?
A.) da – kako,kje? _____
B.) ne
16. Katera oblika reklame je po vašem mnenju najboljša za računovodski srvis?
A.) internetne strani
B.) oglaševanje na radiu, TV
C.) zadovoljne stranke
D.) kakovostne stortve
17. Ali je vaš računovodski servis zavarovan za povzročitev škode, ki bi jo zaradi napak in nepravilnosti pri vašem delu lahko utrpela vaša stranka?
A.) da
B.) ne
18. Ali so po vašem mnenju računovodski servisi v Sloveniji kakovostni?
A.) da
B.) ne
19. Ali se vam zdi prav, da lahko računovodski servis ustanovi vsaka osebe ne glede na njegovo znanje?
A.) da
B.) ne
20. Ali menite, da bi bilo za to področje potrebno sprejeti zakon?
A.) nujno potrebno
B.) lahko
C.) ne

Hvala!